

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2021-2027

Zduny, 2021 r.

I.SPIS TREŚCI

II.	Wstęp.....	4
III.	Podstawy prawne opracowania Strategii.....	7
1.	Główne ramy prawne	7
2.	Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.....	8
IV.	Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	15
3.	Proces uspołeczniania	15
4.	Słownik pojęć.....	15
V.	Wizja, misja oraz cel strategiczny.....	16
VI.	Charakterystyka środowiska społecznego.....	17
	Informacje ogólne	17
	Struktura ludności	17
	Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe	18
	Pomoc społeczna.....	18
	Bezrobocie.....	19
VII.	Diagnoza Problemów Społecznych.....	21
1.	Badania.....	21
	Problematyka badania	21
2.	Metodologia badania	23
	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej	23
	Dobór próby	24
	Narzędzia badawcze.....	24
3.	Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy.....	24
	Struktura badanej próby	24
	Postrzeganie problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców Gminy Zduny.....	27
	Gmina wobec problemów społecznych – opinie dorosłych mieszkańców	40
4.	Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny	41
	Struktura badanej próby	41
	Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży	43
	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	48
	Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	56
	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	62
5.	Wnioski i rekomendacje.....	66
VIII.	Analiza SWOT oraz dane prospektywne.....	75

1.	Analiza SWOT	75
2.	Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)	79
	Pomoc społeczna	79
	Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii	79
	Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	79
IX.	Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	80
1.	Cele główne strategii	80
2.	Cele operacyjne i ich realizacja	81
X.	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	89
XI.	System zarządzania i aktualizacji strategii	91
	Podmioty zarządzające realizacją strategii	91
	Instrumenty realizacji strategii	91
	Monitoring i ocena wdrażania strategii	92
	Aktualizacja strategii	94

II. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,

---

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu jaki wynika z konieczności stworzenia strategii gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądaną staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877, ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, ze zm.);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Gminy Zduny i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą

przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
2. Polska Cyfrowa;
3. Kapitał ludzki;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski;
5. Rozwój regionalny;
6. Transport;

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny;
8. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozzerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów OPS będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.
- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmocnić swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane

dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.

- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do

2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego.

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczeniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki. Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiernie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma kreować nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.

IV.PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

3. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

4. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

V. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Zduny, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za 5 lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także odnosząc się do poprzedniej Strategii, w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny, wizję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Zduny jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;
- zapewnia nowoczesną edukację, niezależną od innych czynników, takich jak: wiek czy niepełnosprawność,
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.

Misję Gminy Zduny, wobec przedstawionej wizji, należy przedstawić następująco: *„Zduny – gmina zapewniająca pomoc, wsparcie oraz bezpieczeństwo swoim mieszkańcom”*.

Celem strategicznym, a zarazem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

VI.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Zduny jest gminą wiejską położoną w województwie łódzkim, w powiecie łowickim. Powierzchnia Gminy wynosi 12.853 ha, przy czym znaczącą większość stanowią użytki rolne – 11.737 ha. Lasy stanowią 161 ha powierzchni ogólnej.

Liczba gospodarstw domowych wynosi 1644, z czego 1470 to gospodarstwa rolne.

Gmina, na koniec 2020 r. dysponowała 17 lokalami komunalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 1130,75 m².

Liczba przedsiębiorstw działających na terenie Gminy wynosi łącznie 264.

STRUKTURA LUDNOŚCI

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓLEM	KOBIETY
2019 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	997	481
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	3322	1501
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1324	888
2020 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	972	484
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	3267	1476
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1324	883

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I PONADPODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych w Gminie Zduny.

Liczba placówek	2018/2019	2019/2020
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	182	206
Szkoły podstawowe	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	427 (w tym 33 uczniów gimnazjum)	393
Szkoły ponadpodstawowe	1	1
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	183	279

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2019 ROK	2020 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	120	121
W TYM ZADANIA WŁASNE	82	81
W TYM ZADANIA ZLECONE	1	1
LICZBA RODZIN	230	88
LICZBA OSÓB W RODZINACH	512	120

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach (dalej jako: GOPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (nast. strona).

Poza GOPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

BEZROBOCIE

Bezrobotni w Gminie Zduny.

	2019 ROK		2020 ROK	
	OGÓLEM	KOBIETY	OGÓLEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	86	42	101	47
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	10		9	
ZAMIESZKALI NA WSI	86	42	101	47

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2019 rok			2020 rok		
UBÓSTWO	6	9	0,16	6	9	0,16
SIEROCTWO	0	0	-	0	0	-
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	4	15	0,27	3	13	0,23
BEZDOMNOŚĆ	0	0	-	0	0	-
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	17	36	0,64	10	17	0,31
BEZRADNOŚĆ	3	10	0,18	3	9	0,16
DLUGOTRWALA CHOROBA	17	36	0,64	11	18	0,32
ALKOHOLIZM	1	1	0,08	2	5	0,09
NARKOMANIA	0	0	-	0	0	-
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	0	0	-	0	0	-

VII. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu⁵. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności nikotyny dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.

³ T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2019 poz. 852).

⁵ Źródło: <http://morawica.com.pl/nikotyna> (dostęp 10.10.2020).

- ✓ **Problem przemocy domowej**- ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „*O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”⁶. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „*inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny*”⁷. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- ✓ **Problemu ubóstwa** - zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny
- ✓ **Problemu starzenia się społeczeństwa** - To zwiększenie udziału starszych osób w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału w tej strukturze dzieci. Jest to proces, który postępuje już od wielu lat i nadal przybiera na sile. Zmiany demograficzne tego typu mają istotne znaczenie dla kraju ze względów ekonomicznych, jak i społecznych.
- ✓ **Problemu niepełnosprawności** – definiujemy je jako brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu⁸.
- ✓ **Problemu bezdomności** - określa się ją jako sytuację osób, które w danym czasie nie posiadają i własnym staraniem nie mogą zapewnić sobie takiego schronienia, które

⁶ Ustawa z dnia 29 Lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218).

⁷J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

⁸ WHO.

29 – lipca - źródło

mogłyby uważać za swoje i które spełniałyby minimalne warunki, pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne⁹.

2. Metodologia badania

UZASADNIENIE I WYBÓR TECHNIKI BADAWCZEJ

Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw dorosłych mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: problemu ubóstwa, bezdomności, niepełnosprawności, zdrowia, bezrobocia, oceny warunków życia, form pomocy rodzinie oraz problemów osób starszych, ponadto także wśród młodzieży szkolnej problemu alkoholowego, narkotykowego, zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie dwóch komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Zduny. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Zduny rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy Zduny za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Zduny. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość. W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką, była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania, w szkołach uzyskano za każdym razem zgodę dyrektora placówki na przeprowadzenie badań.

---

⁹ Źródło: Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bezdomność>, (dostęp: 29.09.2021 r.).

DOBÓR PRÓBY

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach czerwiec-wrzesień 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 393 osób (100 mieszkańców, 293 uczniów z szkół podstawowych i ponadpodstawowych). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

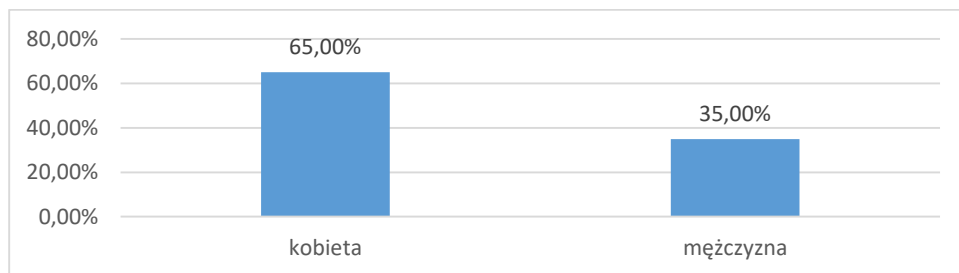
NARZĘDZIA BADAWCZE

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

3. Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

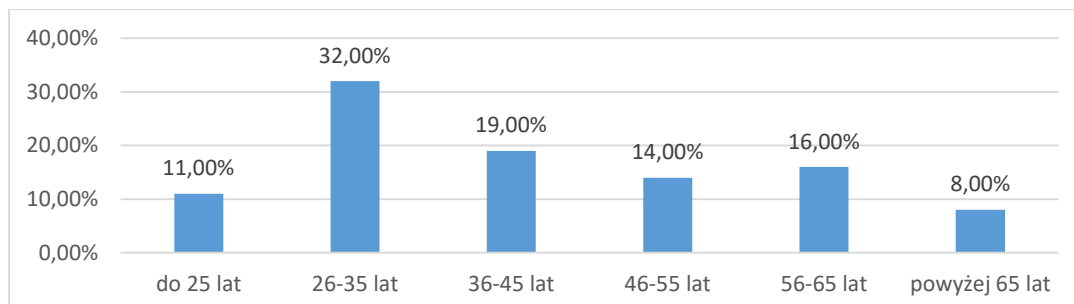
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Zduny wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 65,00% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 35,00% mężczyźni.

Wykres 1 Płeć.

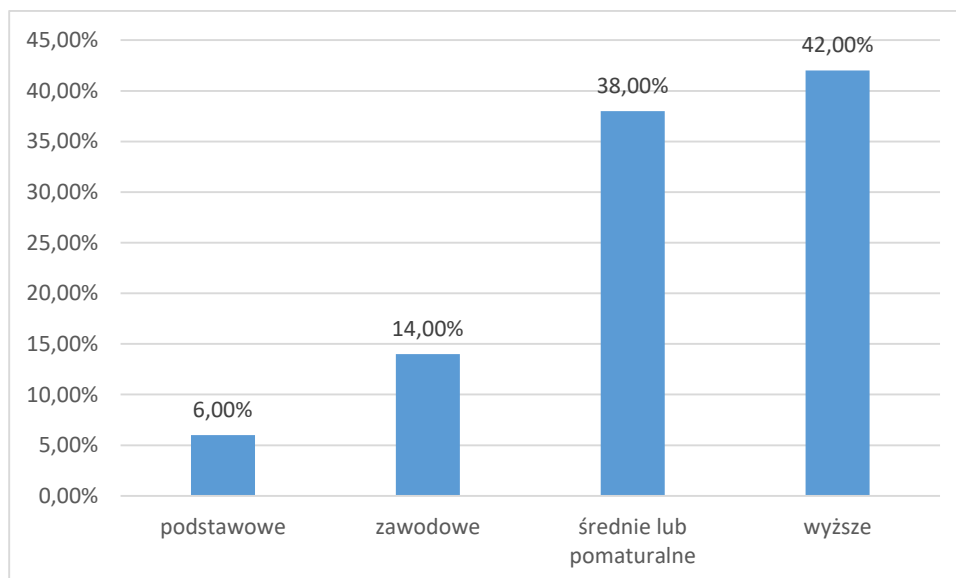

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (32,00%) oraz 36-45 lat (19,00%). 16,00% to osoby w wieku od 56 do 65 lat, następnie w wieku 46-55 lat było 14,00% osób, a do 25 roku życia było 11,00%. Dodatkowo powyżej 65 roku życia pojawiło się 8,00% ankietowanych.

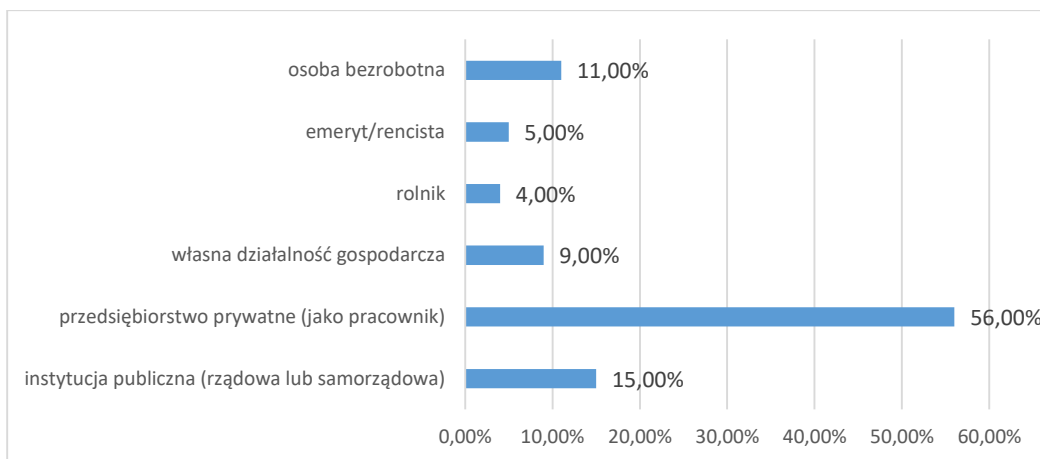
Wykres 2 Wiek.

42,00% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, a 38,00% wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 14,00% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe, a 6,00% podstawowe.

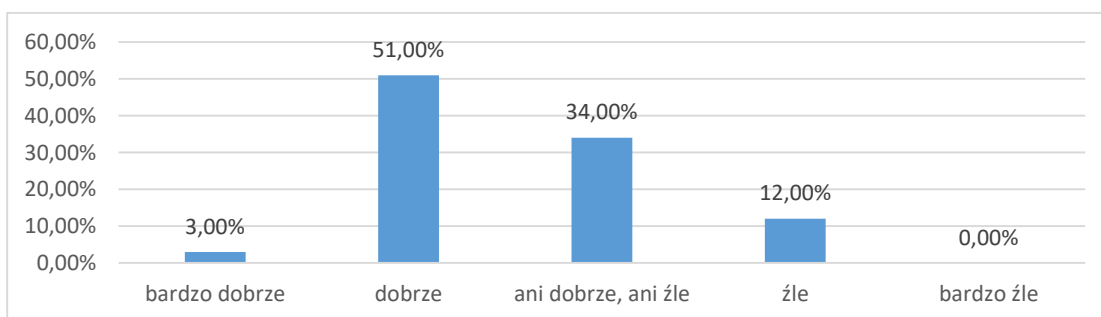
Wykres 3 Wykształcenie.

56,00% ankietowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 15,00% osób pracuje w instytucjach publicznych, a 9,00% prowadzi własną działalność gospodarczą. Dodatkowo 11,00% to osoby bezrobotne, 5,00% to emeryci bądź renciści, a 4,00% to rolnicy.

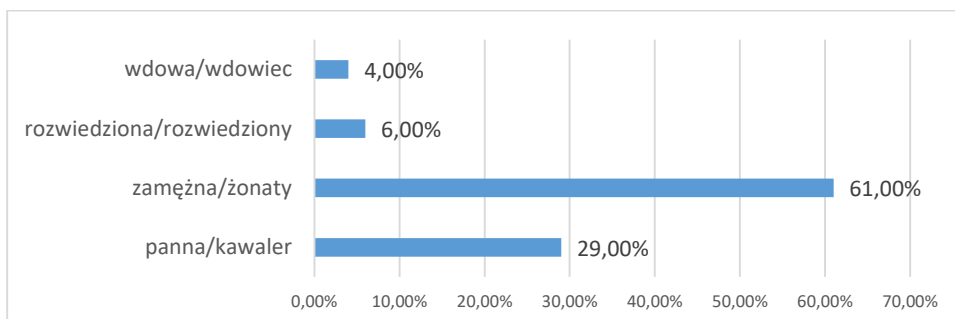
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

51,00% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną, natomiast 34,00% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, z kolei 3,00% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze”. Swoją sytuację jako złą deklaruje 12,00% osób.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Większość badanych to osoby zamężne/żonate (61,00%). Osoby stanu wolnego stanowiły 29,00% badanej społeczności, kolejne 6,00% to osoby rozwiedzione, a 3,00% to wdowy lub wdowcy.

Wykres 6 Stan cywilny.

POSTRZEGANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZDUNY.

Przedstawiona kwestia będzie odzwierciedleniem perspektywy mieszkańców oraz będzie próbą oszacowania skali zjawiska. Dodatkowo kwestionariusz pełni funkcję sprawdzającą wiedzę mieszkańców dotyczącą różnych problemów i zagadnień. Najpierw dowiedzmy się jednak co to jest właściwie termin „społeczność”. Według definicji K.A. Wojtaszczyk, społecznością nazywamy zbiorowość, w której więzi i stosunki społeczne, tworzą w miarę uporządkowany i kompletny układ. Możemy mówić o kilku rodzajach społeczności:

- Lokalnej (obejmującej wszystkich, którzy mieszkają na określonym terenie (np. w mieście, na wsi, dzielnicy),
- Regionalnej (obejmującej ludzi mieszkających w pewnym rejonie administracyjnym np. gminie, województwie, powiecie),
- Państwowej (obejmującej wszystkich ludzi, którzy mieszkają na terytorium i w granicach jednego państwa),
- Światowej (obejmującej ludzi z różnych rejonów świata, którzy jednak posiadają wspólne interesy np. z dziedziny ekonomii, czy gospodarki¹⁰).

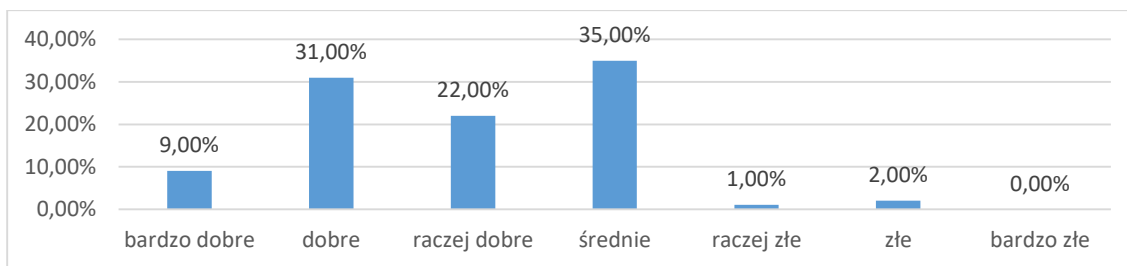
Trzeba wspomnieć również o zjawisku jakim jest problem społeczny. Jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problem społeczny możemy rozpatrywać w dwóch znaczeniach:

- znaczenie szerokie – stosuje się go, gdy chcemy opisać zjawiska, które są lub mogą w przyszłości stanowić przedmiot zainteresowania socjologii lub innych nauk społecznych;
- znaczenie węższe – czyli problemy, które powstały w wyniku zjawisk, jakie są nie tylko przedmiotem refleksji uczonych, ale i przedmiotem ogólnego zainteresowania ludzi danego społeczeństwa; są to problemy niezgodne z normami przyjętymi przez ogół oraz takie, których pokonanie możliwe jest wspólnymi siłami¹¹.

Pierwsze pytanie, zadane mieszkańcom Gminy Zduny, dotyczyło oceny aktualnych warunków życia przez osoby ją zamieszkujące. Ankietowani w większości przyznawali, iż są one średnie - takiej odpowiedzi udzieliło 35,00% badanych osób. 22,00% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej dobre”, a 31,00% - „dobre”. Kolejno 9,00% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre, a negatywnie oceniło je łącznie 3,00% mieszkańców odpowiadając - „raczej złe” (1,00%) oraz „złe” (2,00%).

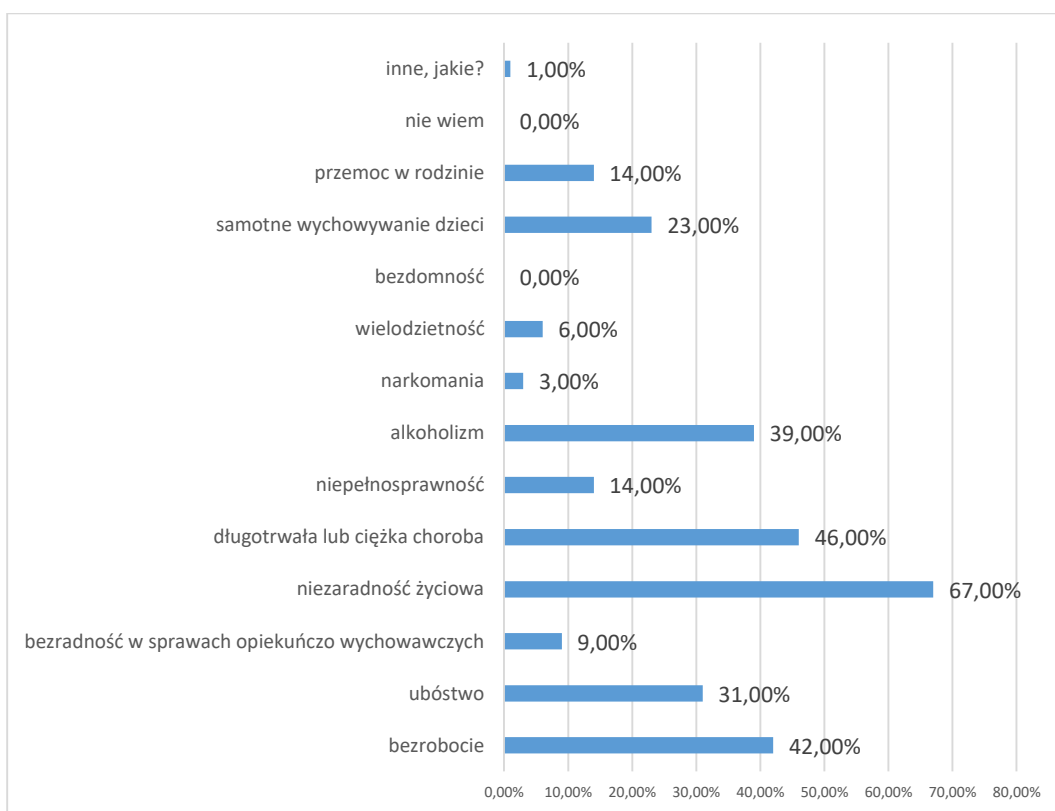
¹⁰ Wojtaszczyk K.A (1997), „Wiedza o społeczeństwie”, Warszawa.

¹¹ Sztumski J. (2010), Wstęp do metod i technik badań społecznych, „Śląsk”, Katowice.

Wykres 7 Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

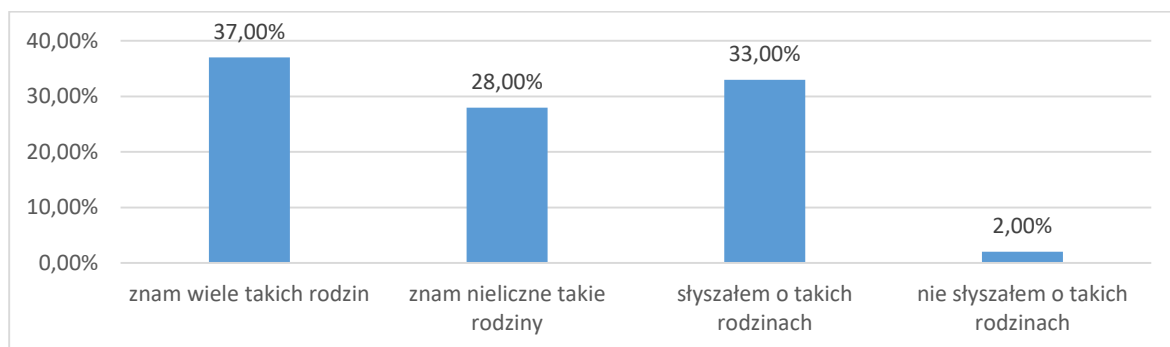
Następnie mieszkańców poproszono o wskazanie w ich opinii głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w Gminie Zduny. Większość ankietowanych mieszkańców, jako przyczynę wskazało niezaradność życiową (67,00%), bezrobocie (42,00%), długotrwałą ciężką chorobę (46,00%), czy też alkoholizm (39,00%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (1,00%) mieszkańcy nie wymienili żadnej konkretnej odpowiedzi.

Wykres 8 Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia? (pytanie wielokrotnego wyboru)

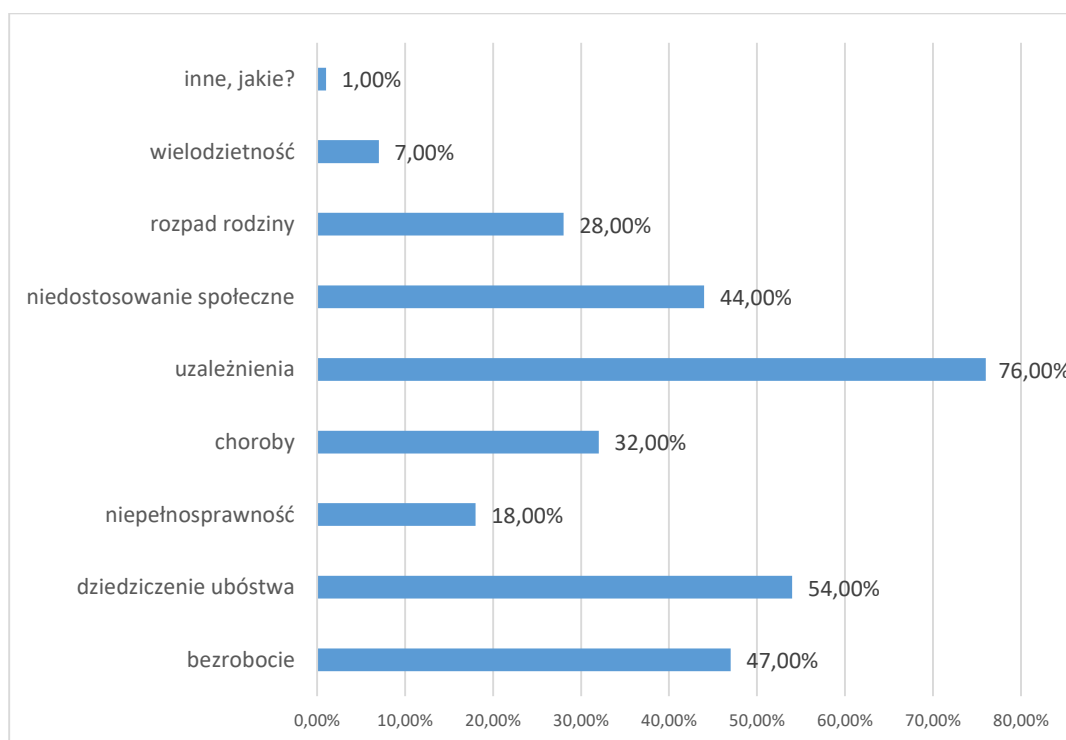
Poniższe pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w gminie. Łącznie 98,00% ankietowanych przyznało, że zna lub słyszało o takich rodzinach, w tym 37,00% osób zna wiele takich rodzin, 33,00% mieszkańców wybrało odpowiedź „słyszałem o takich rodzinach” oraz

28,00% wskazało na „znam nieliczne takie rodziny”. Pozostałe 2,00% badanych osób nie spotkało się z problemem ubóstwa w innych rodzinach.

Wykres 9 Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

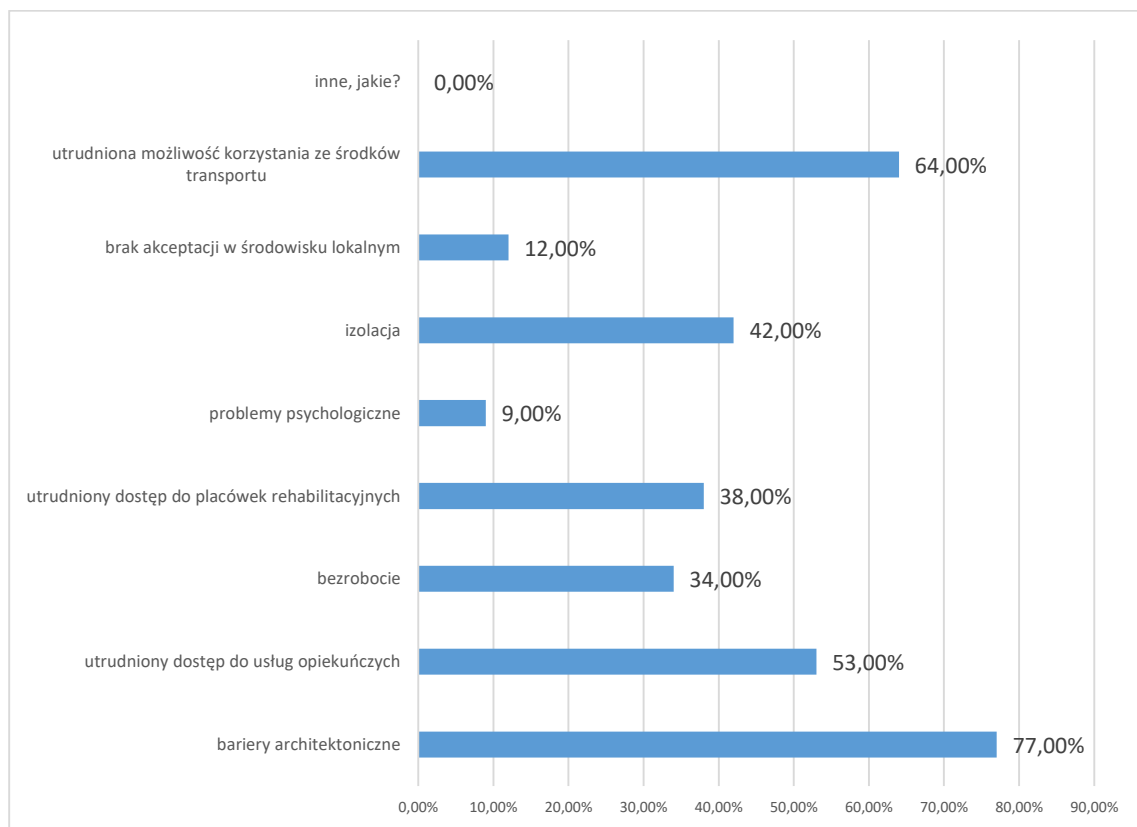
Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (76,00%), dziedziczenie ubóstwa (54,00%), bezrobocie (47,00%), niedostosowanie społeczne (44,00%), czy też choroby (32,00%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (1,00%) mieszkańcy napisali: „zbyt niskie wynagrodzenia”.

Wykres 10 Jakiej Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru) (pytanie wielokrotnego wyboru)

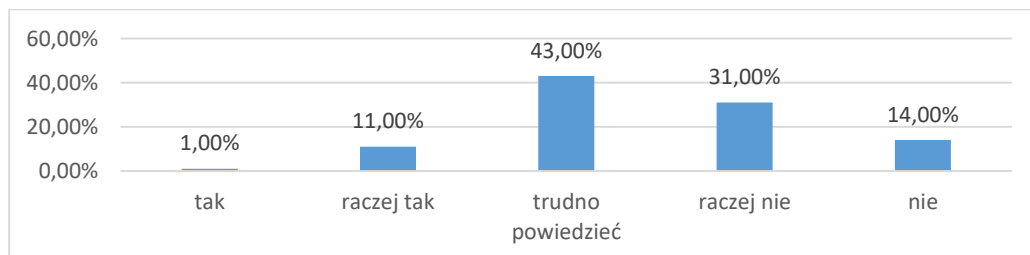
Dodatkowo, mieszkańcy określali, z jakimi problemami społecznymi najczęściej mogą spotykać się osoby niepełnosprawne w Gminie Zduny. Najczęściej były to: bariery

architektoniczne (77,00%), utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu (64,00%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (53,00%), izolacja (42,00%), czy też utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (38,00%).

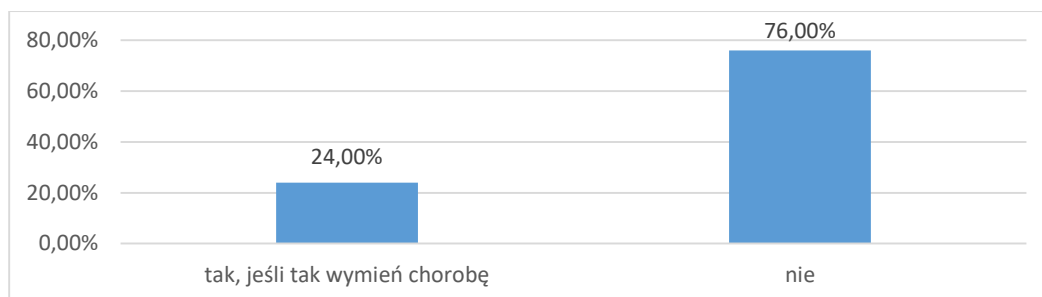
Wykres 11 Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Następnie, 11,00% osób badanych uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w gminie jest raczej wystarczająca, a 1,00% osób twierdzi, iż jest ona wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się łącznie 45,00% osób, w tym 31,00% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 14,00% osób jest ona niewystarczająca. Pozostałym mieszkańcom (43,00%) trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie.

Wykres 12 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

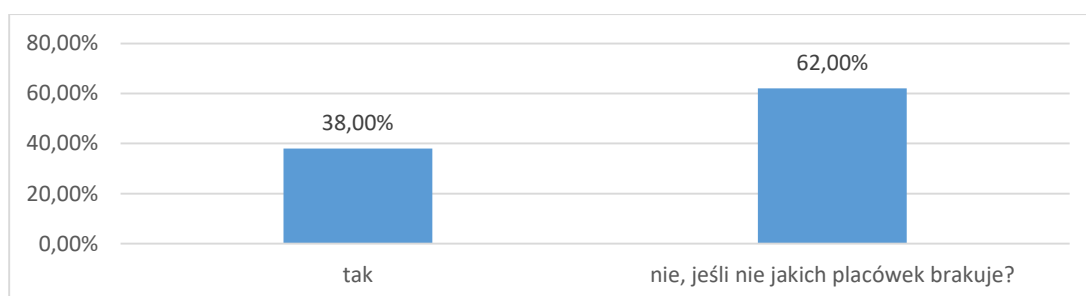
Kolejno, 24,00% ankietowanych przyznało, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora, gdzie wymienili, iż są to choroby: „Leśniewski Cohn”, „osteoporoza”, „udar”, „stwardnienie rozsiane”, „porażenie mózgowe”, czy też „nowotwór”.

Wykres 13 Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Większość ankietowanych uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej w Gminie Zduny nie jest wystarczający (62,00%), jednak 38,00% osób nie zgodziło się z tą opinią. Mieszkańcy wymienili, których placówek i specjalistów według nich brakuje najbardziej na terenie gminy, najczęściej wskazywali na:

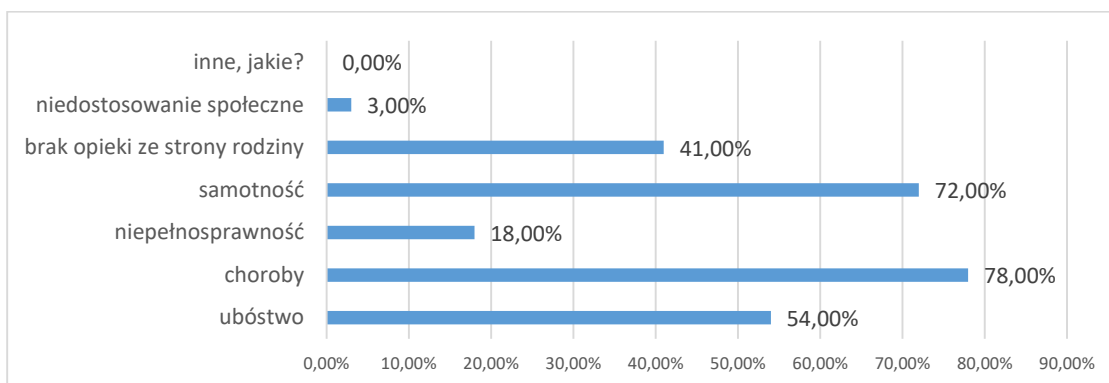
- ginekologa,
- optyka,
- placówki rehabilitacji,
- placówki stomatologii,
- psychologa,
- ośrodka specjalistycznego.

Wykres 14 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

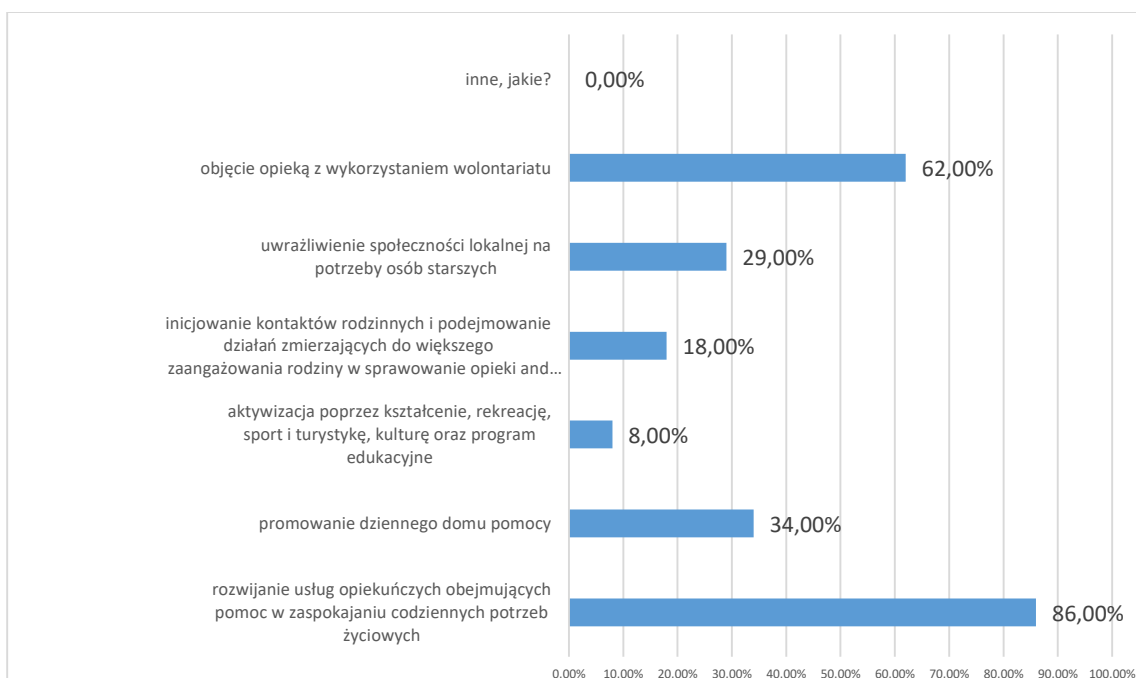
Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. Ankietowani wskazywali najczęściej na: choroby (78,00%), samotność (72,00%),

ubóstwo (54,00%), brak opieki ze strony rodziny (41,00%), niepełnosprawność (18,00%) i niedostosowanie społeczne (3,00%).

Wykres 15 Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (pytanie wielokrotnego wyboru).

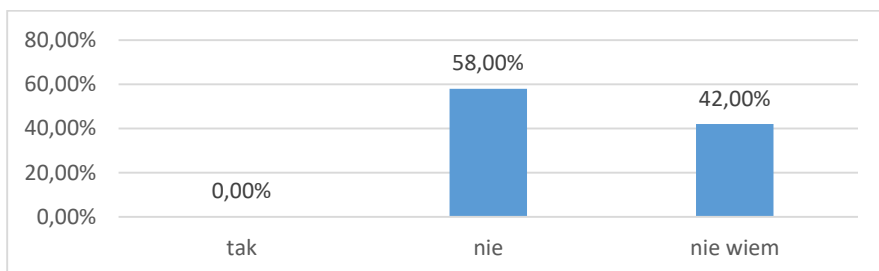
Dodatkowo ankietowanych zapytano jakie działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Gminy Zduny. Najczęściej mieszkańcy wskazywali: rozwijanie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (86,00%), objęcie opieką z wykorzystaniem wolontariatu (62,00%), uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych (29,00%), czy promowanie dziennego domu pomocy (34,00%).

Wykres 16 Jakie działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Gminy Zduny? (pytanie wielokrotnego wyboru)

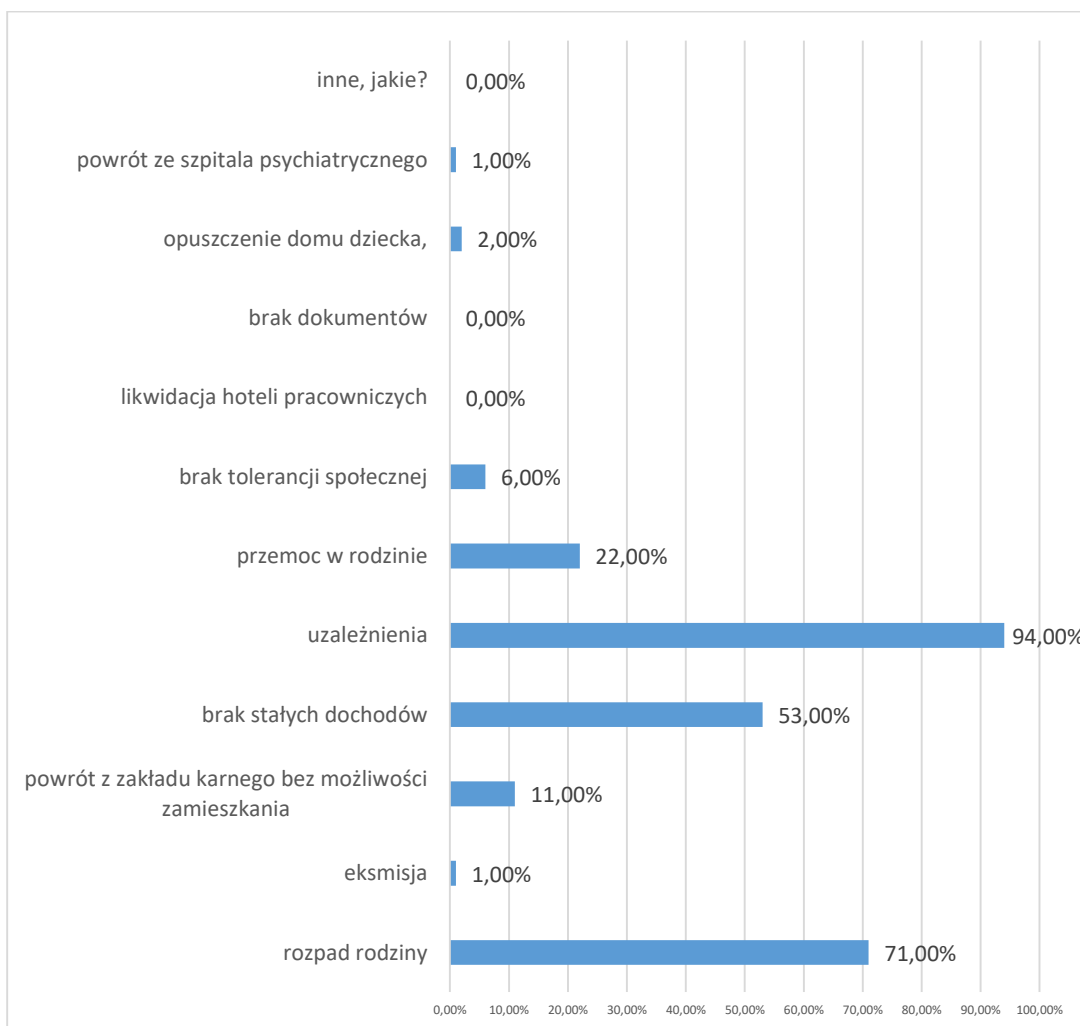

Kolejne pytanie miało na celu oszacowanie skali bezdomności w gminie. Większość ankietowanych przyznała, że na terenie gminy nie ma dużo osób bezdomnych (58,00%), zaś 42,00% badanych nie miało zdania na ten temat.

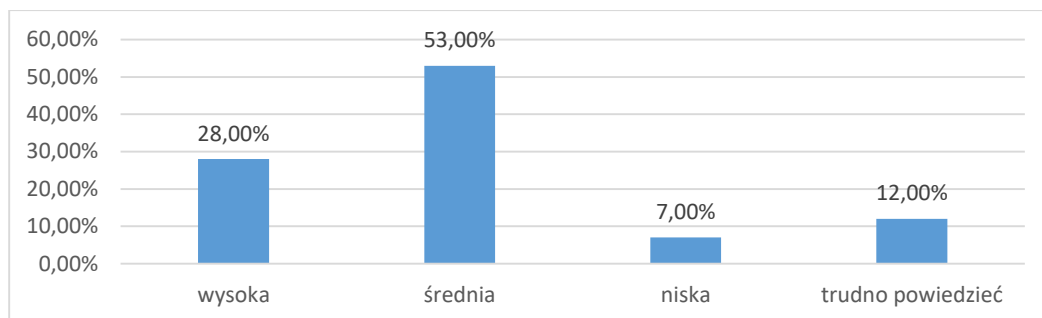
Wykres 17 Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo osób bezdomnych?

Analizując przyczyny popadania w bezdomność, zauważamy, iż zdaniem mieszkańców są to przede wszystkim: uzależnienia (94,00%), rozpad rodziny (71,00%), brak stałych dochodów (53,00%), czy też przemoc w rodzinie (22,00%).

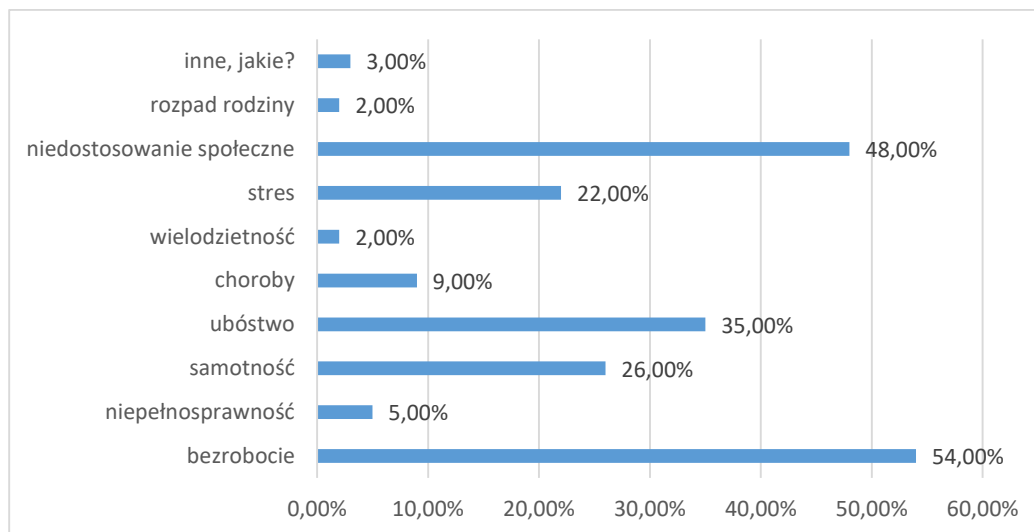
Wykres 18 Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w bezdomność? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

Mieszkańcy zapytani o skalę problemu uzależnień wskazali, że jest ona średnia (53,00%). Respondenci, którzy wskazali odpowiedź „wysoka” stanowili 28,00% próby, zaś 7,00% ankietowanych uważa, że skala problemu uzależnień jest niska. 12,00% mieszkańców miało trudność w udzieleniu odpowiedzi.

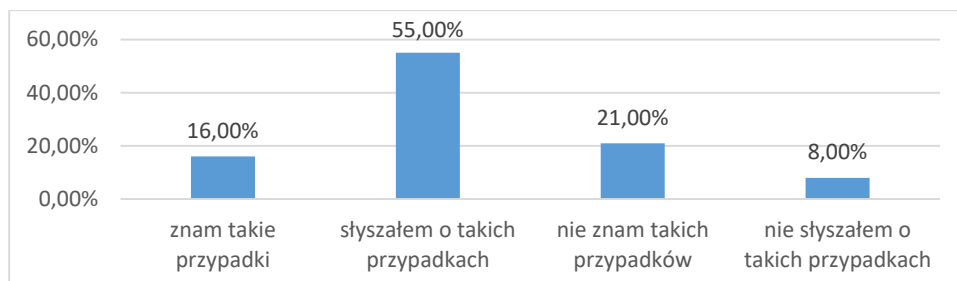
Wykres 19 Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy?

Zdaniem ankietowanych główne przyczyny występowania uzależnień to bezrobocie (54,00%), niedostawanie społeczne (48,00%) oraz ubóstwo (35,00%). Ankietowani wskazali również samotność (26,00%), stres (22,00%), czy też choroby (9,00%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,00%) mieszkańcy napisali: „jest to uzależnienie dziedziczne, rodzice mieli problem z alkoholem i dziecko nie zna innego sposobu życia - wchodząc w dorosłe życie samo zaczyna sięgać po alkohol i doprowadza się do popadnięcia w uzależnienie”, „przyzwolenie społeczne”, czy też „dziedziczność skłonności do popadania w nałóg oraz przykład idący z góry - problemy z nałogami w rodzinie, które dziecko powiela w dorosłym życiu”.

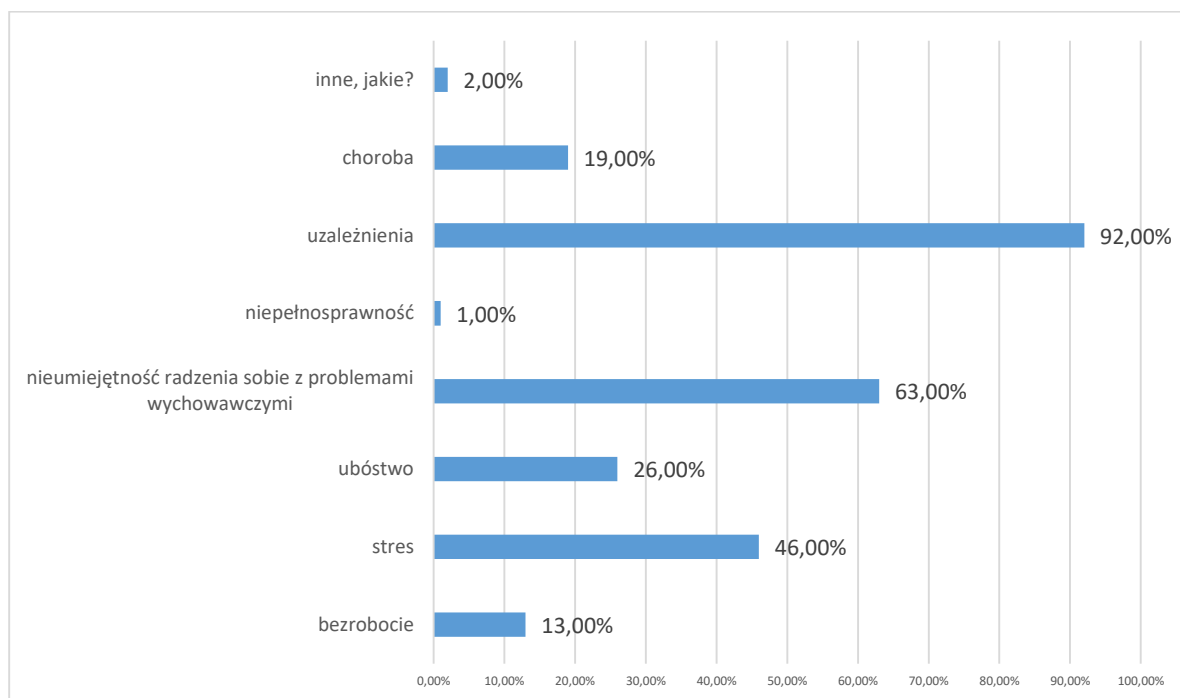
Wykres 20 Jakie są przyczyny występowania uzależnień? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

Następnie ankietowanych zapytano, czy na terenie gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Ponad połowa mieszkańców zadeklarowała, że słyszała o takich przypadkach (55,00%), zaś 16,00% badanych wskazało, że zna takie przypadki. 21,00% ankietowanych przyznało, że nie zna rodzin z problemem przemocy, a 8,00% osób nie słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie.

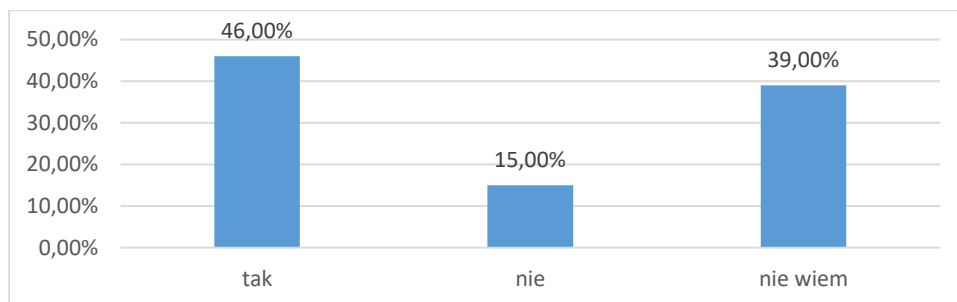
Wykres 21 Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Mieszkańców poproszono również o wskazanie przyczyn przemocy w rodzinie. 92,00% badanych uważa, iż są to uzależnienia. 63,00% respondentów wskazało na nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi, 46,00% podało stres, a 26,00% wybrało ubóstwo. W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,00%) ankietowani napisali: „zaburzenia psychiczne, często niezdiagnozowane”, czy też „zachowania powielane przez kolejne pokolenia - kiedyś na wsi było normalne, że mąż bił żonę, dzieci dorastając powtarzały to samo”.

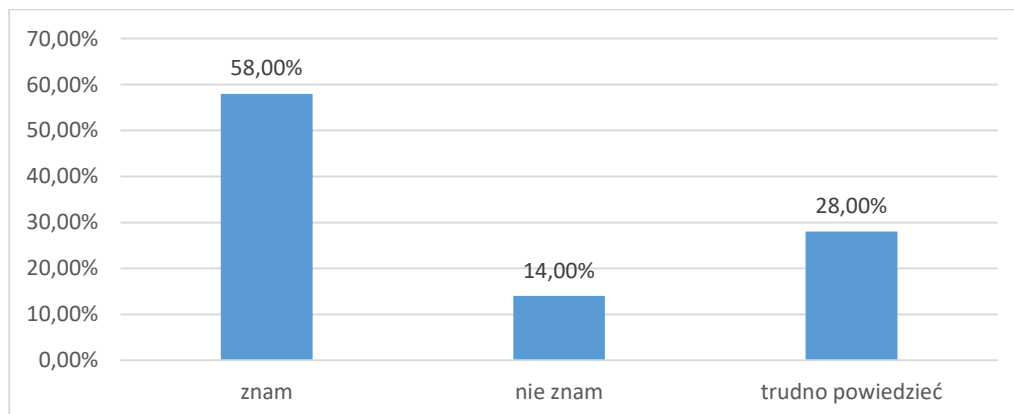
Wykres 22 Jakie są według Pana/i przyczyny przemocy w rodzinie? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

Poniższe pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin wieloprotblemowych w gminie. 46,00% ankietowanych uważa, że jest dużo takich rodzin na terenie ich gminy, zaś 15,00% badanych twierdzi odwrotnie. Pozostałe 39,00% badanych osób nie posiada wiedzy na ten temat.

Wykres 23 Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy jest dużo rodzin wieloprotblemowych?

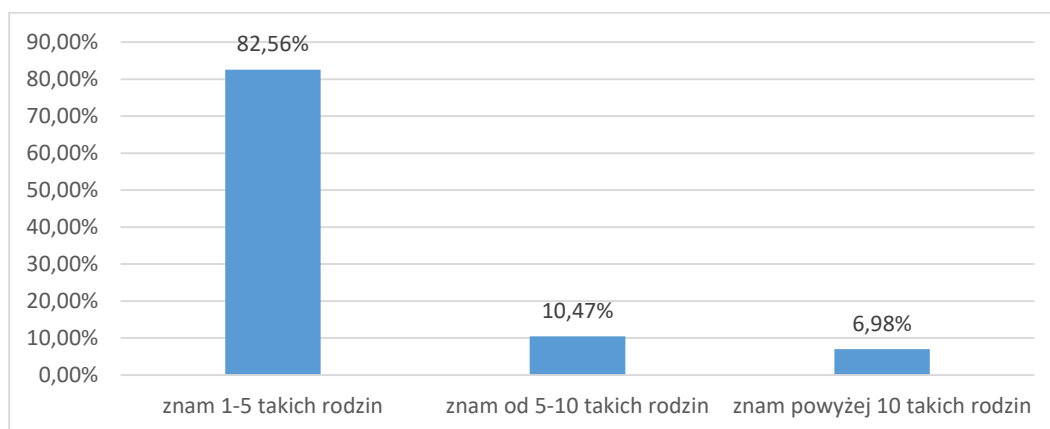
Warto zwrócić uwagę, że 58,00% badanych zna rodziny w swoim otoczeniu, które borykają się jednocześnie z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, ubóstwem, alkoholizmem itp. (tzw. rodziny wieloprotblemowe). 14,00% ankietowanych nie zna takich rodzin, natomiast 28,00% nie posiada wiedzy na ten temat.

Wykres 24 Czy zna Pan/i rodziny wieloprotblemowe w swoim otoczeniu tzn. takie, które borykają się np. z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ubóstwem, alkoholizmem?

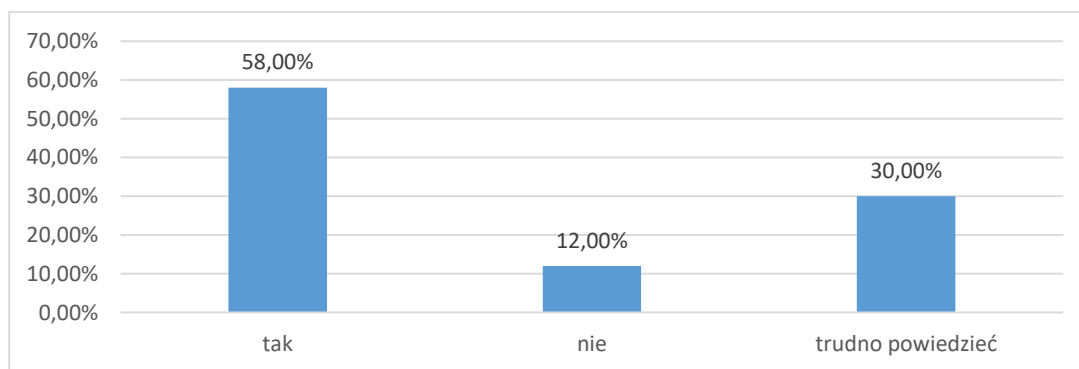
Na kolejne pytanie dotyczące znajomości rodzin wieloprotblemowych odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż znają takie rodziny.

Spośród osób, które zadeklarowały, że znają rodziny borykające się z wieloma problemami, 82,56% badanych wskazało, że zna 1-5 takich rodzin, 10,47% mieszkańców zna od 5-10 takich rodzin, a 6,98% przyznało, że zna powyżej 10 rodzin wieloproblemowych.

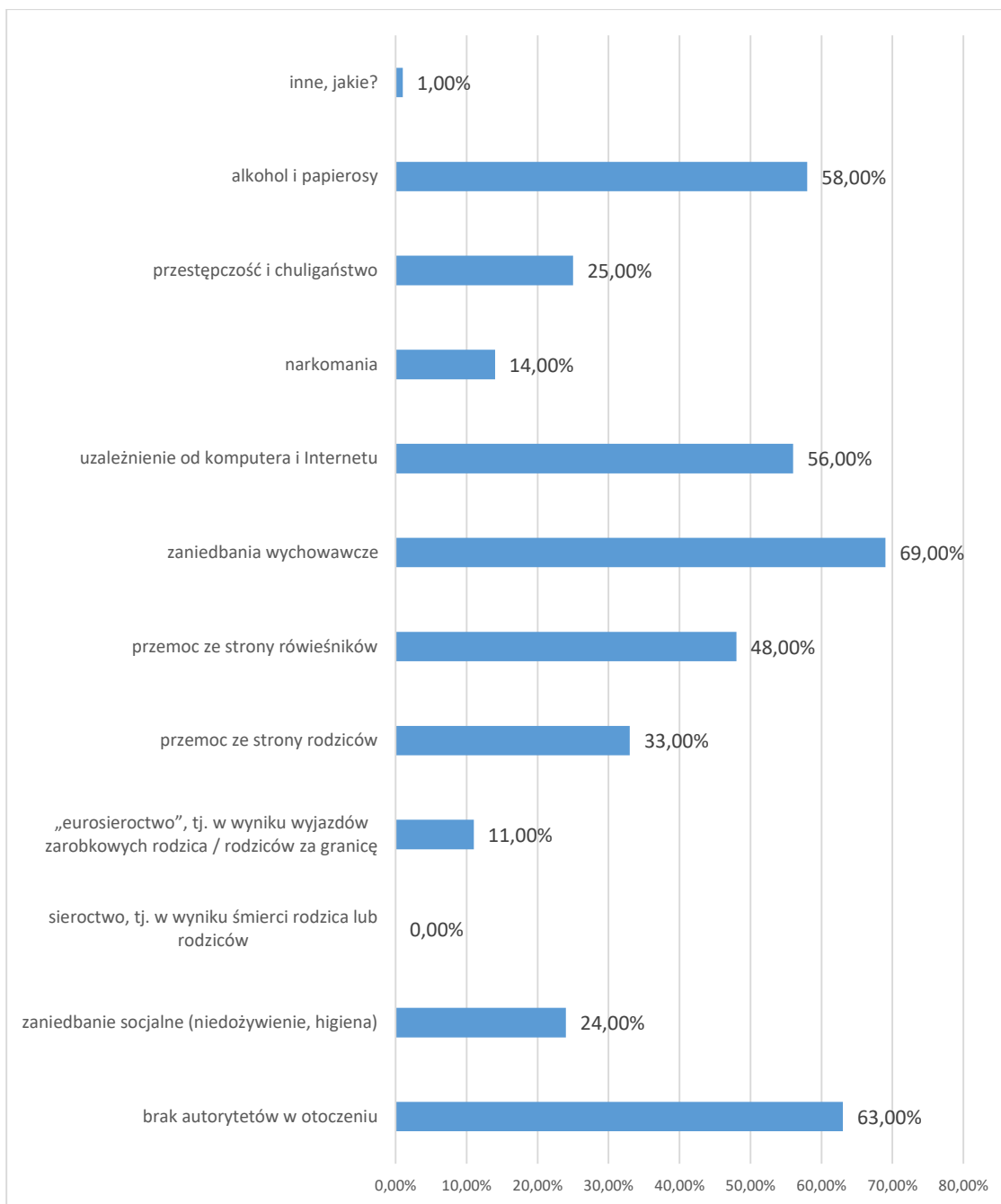
Wykres 25 Ile zna Pan/Pani rodzin wieloproblemowych?

Mieszkańców Gminy Zduny zapytano również o opinię na temat opieki i zajęć specjalistycznych dla dzieci z rodzin wieloproblemowych. 58,00% ankietowanych uważa, że dzieci z rodzin wieloproblemowych powinny zostać objęte opieką ze strony gminy i uczęszczać na zajęcia specjalistyczne. 12,00% osób zaprzeczyło, a pozostałe 30,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi.

Wykres 26 Czy dzieci z rodzin wieloproblemowych w Pana/Pani opinii powinny zostać objęte opieką gminy i uczęszczać na zajęcia specjalistyczne?

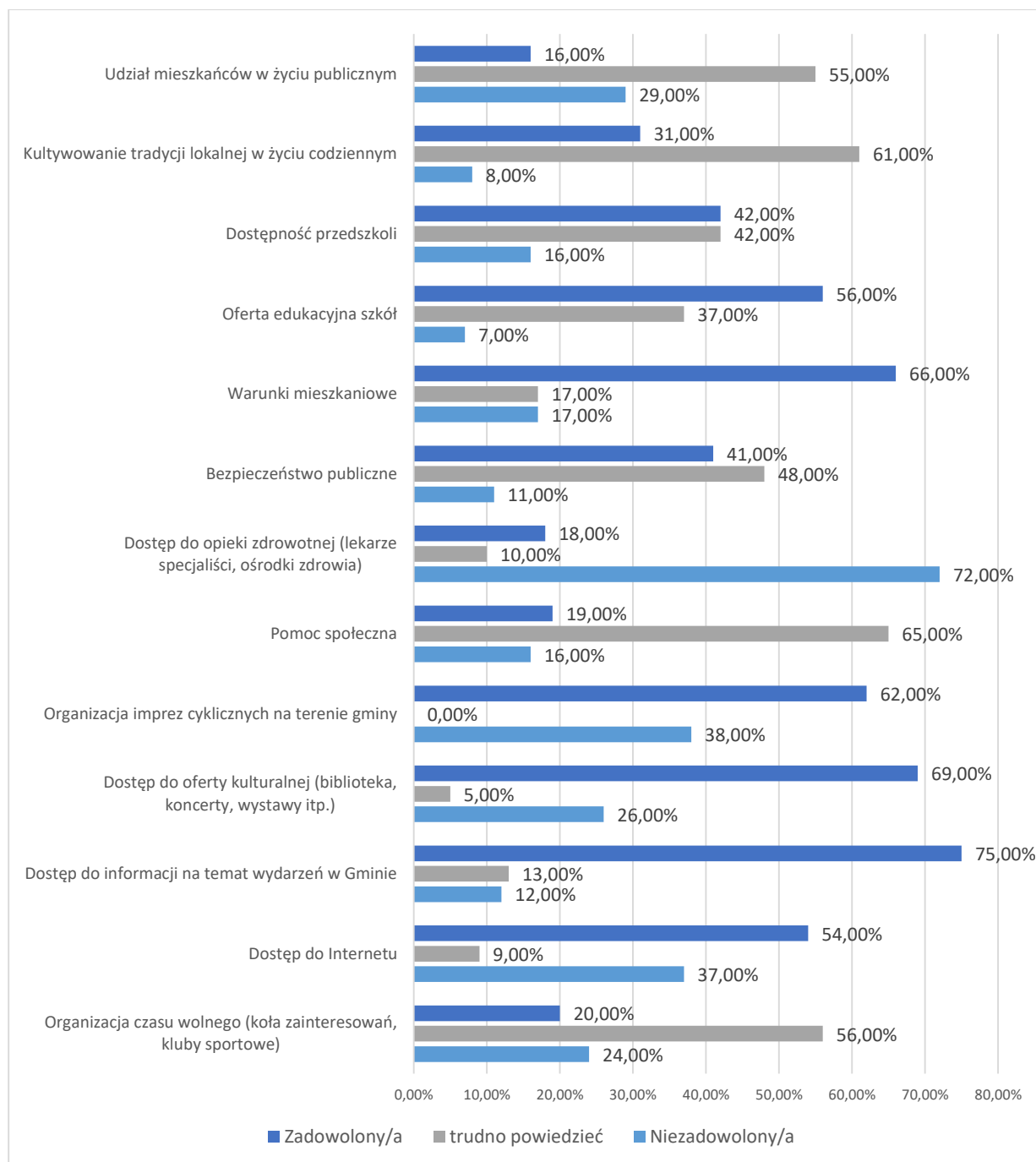
Ponadto ankietowani zostali zapytani o negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które dostrzegają najczęściej na terenie Gminy Zduny. 69,00% respondentów odpowiedziało, iż jest to zaniedbanie wychowawcze, następnie mieszkańcy wskazywali na: brak autorytetów w otoczeniu (63,00%), alkohol i papierosy (58,00%), uzależnienie od komputera i Internetu (56,00%), czy też przemoc ze strony rówieśników (48,00%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (1,00%) mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

Wykres 27 Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

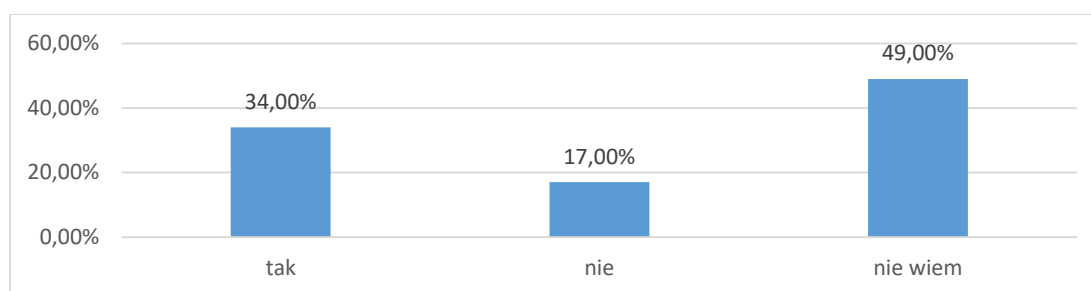
Kolejne pytanie miało na celu określenie stopnia zadowolenia mieszkańców z poszczególnych warunków życia w Gminie Zduny. Mieszkańcy najbardziej zadowoleni są z dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie (75,00%), dostępu do oferty kulturalnej (69,00%) oraz z warunków mieszkaniowych (66,00%). Trudność w udzieleniu odpowiedzi sprawiły ankietowanym następujące zagadnienia: pomoc społeczna (65,00%), kultywowanie tradycji lokalnej w życiu codziennym (61,00%), organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby

sportowe) (56,00%), czy też udział mieszkańców w życiu publicznym (55,00%). Mieszkańcy Gminy Zduny najbardziej niezadowoleni są z: dostępu do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia) (72,00%), organizacji imprez cyklicznych na terenie gminy (38,00%), czy też dostępu do Internetu (37,00%).

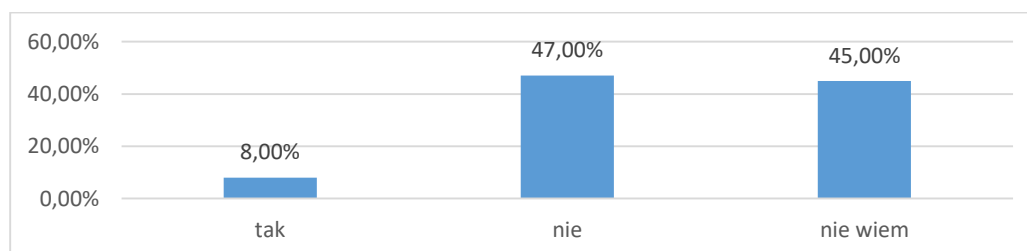
Wykres 28 W jakim stopniu jest Pan/i zadowolony z następujących warunków życia w Gminie? Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi.

Profilaktyka społeczna jest to system metod i środków mających na celu usuwanie przyczyn ujemnych zjawisk społecznych i stwarzanie warunków prawidłowego funkcjonowania i rozwoju jednostek oraz grup społecznych. Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez Gminę Zduny. Na początek mieszkańców zapytano czy na terenie Gminy Zduny dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych. 34,00% badanych odpowiedziało twierdząco na zadane im pytanie. Z kolei 17,00% respondentów twierdzi, że na terenie gminy nie ma żadnej formy pomocy dla osób uzależnionych. Pozostali ankietowani nie posiadają informacji na ten temat (49,00%).

Wykres 29 Czy na terenie Gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych (np. Klub Anonimowych Alkoholików lub Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)?

Ponadto, 47,00% osób uważa, że oferta pomocy dla rodzin z Gminy Zduny borykających się jednocześnie z wieloma problemami nie jest wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się 8,00% mieszkańców, którzy uważają, że jest ona wystarczająca. Pozostałym mieszkańcom (45,00%), trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie.

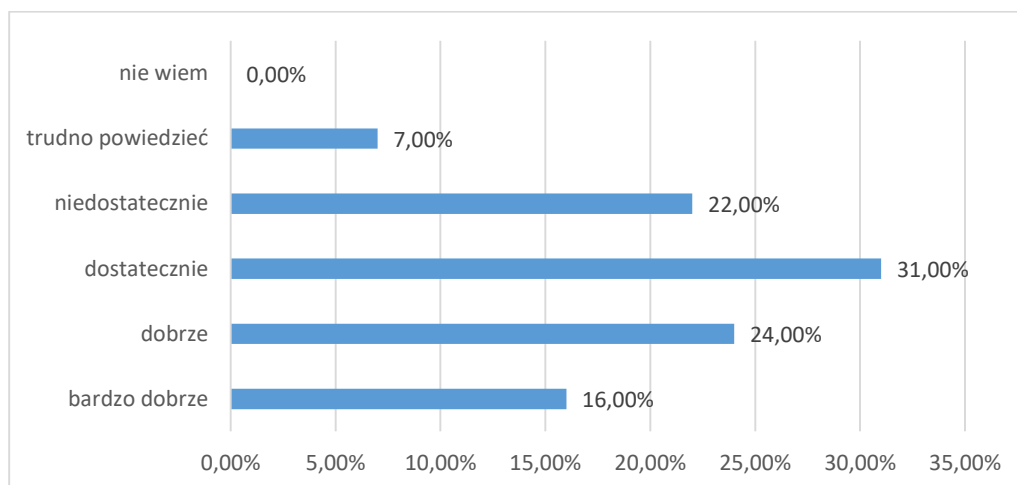

Wykres 30 Czy na terenie Gminy jest wystarczająca oferta pomocy dla rodzin z dziećmi, którzy borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi?

Na koniec respondenci zostali zapytani o stopień zaangażowania władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 24,00% ankietowanych twierdzi, iż jest ono na poziomie dobrym, a 7,00% osób odpowiedziało, iż ciężko im odpowiedzieć na to

pytanie. Dodatkowo 31,00% uważa, że jest dostateczne, 22,00% ocenia niedostatecznie stopień zaangażowania władz lokalnych, a 16,00% wybrało odpowiedź „bardzo dobrze”.

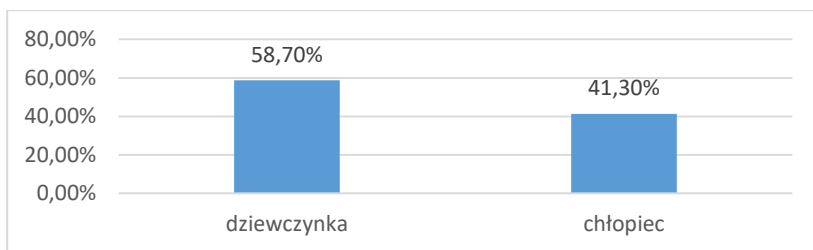
Wykres 31 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

4. Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

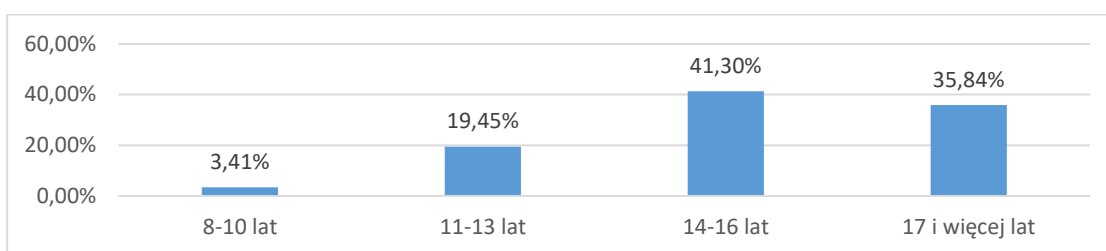
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W badaniu problemów społecznych Gminy Zduny wzięło udział 293 uczniów z szkół podstawowych i ponadpodstawowych, gdzie 41,30% próby to chłopcy, a 58,70% to dziewczynki.

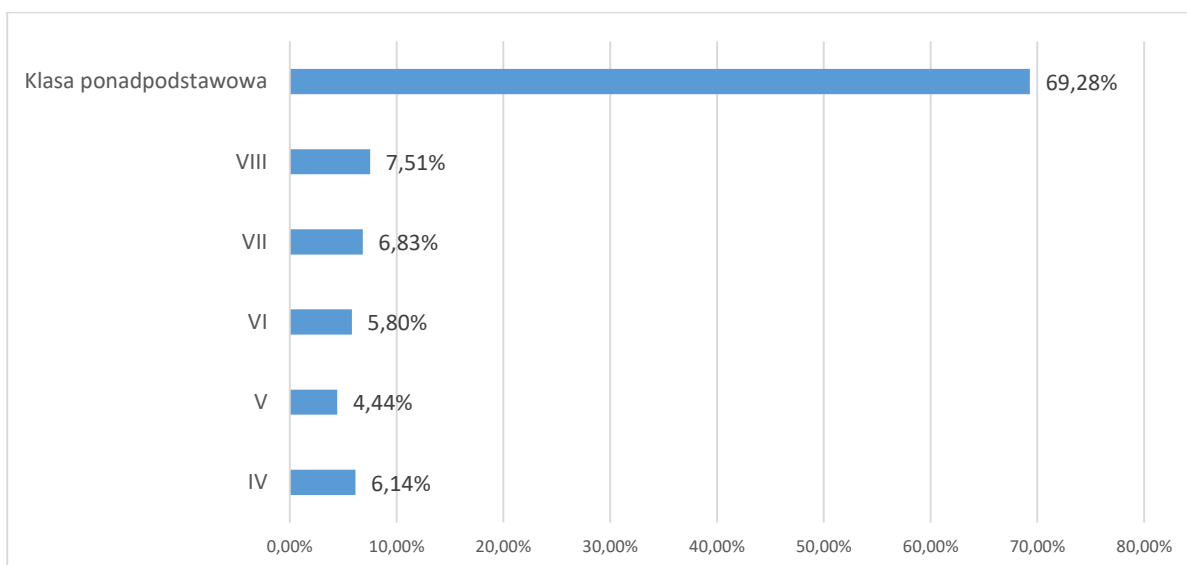
Wykres 32 Płeć.

Młodzi respondenci, byli w wieku 14-16 lat (41,30%), w wieku 17 i więcej lat (35,84%) w wieku 11-13 lat (19,45%) oraz w przedziale wiekowym 8-10 lat (3,41%).

Wykres 33 Wiek

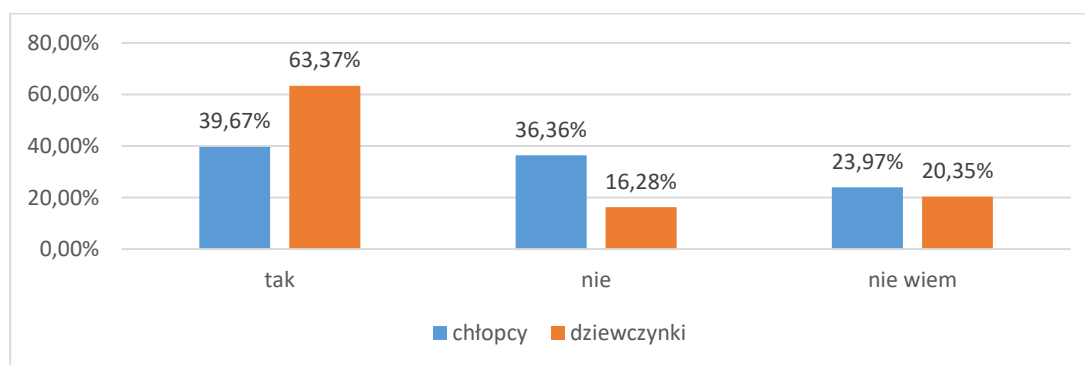
Większość badanych uczniów uczęszcza do klasy ponadpodstawowej (69,28%). Pozostali ankieterowani to uczniowie klas: VIII (7,51%), VII (6,83%), IV (6,14%), VI (5,80%) oraz klasy V (4,44%).

Wykres 34 Klasa

PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

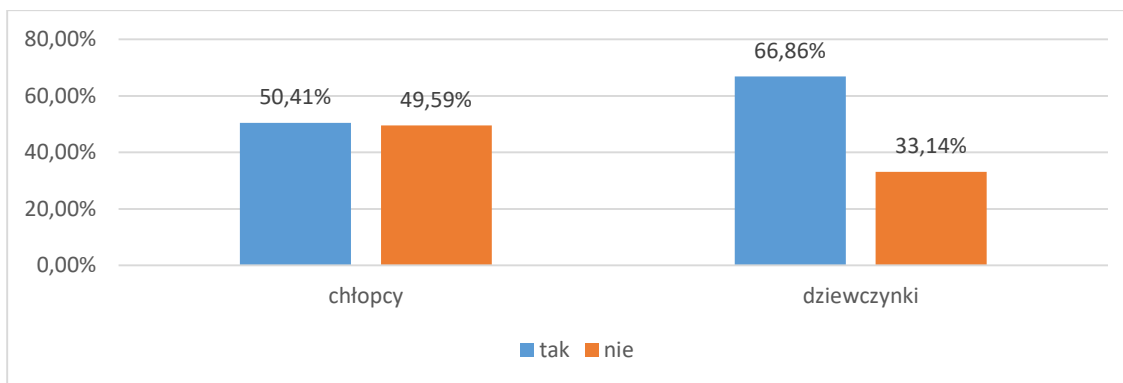
Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Zduny, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (39,67%) ich rówieśnicy piją alkohol, 23,97% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 36,36% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 16,28% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 63,37% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 20,35% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 35 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

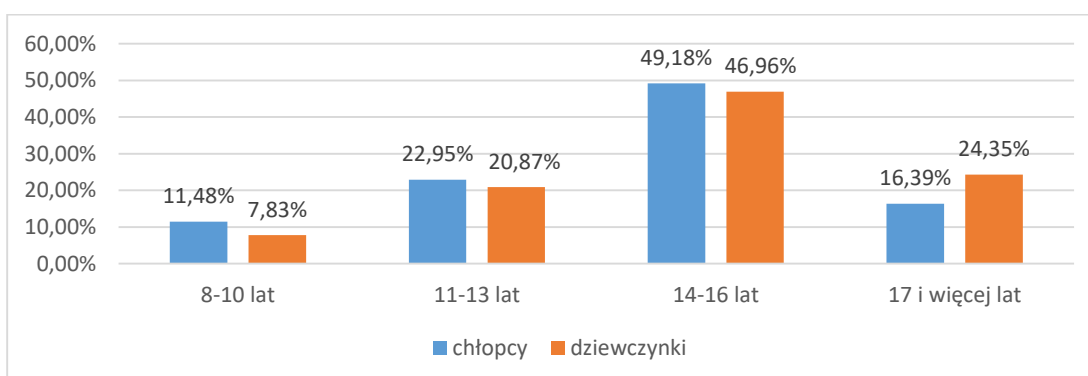
Następnie uczniów zapytano, czy oni sami próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 49,59% oraz dziewczęta w 33,14% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 66,86% dziewczynek oraz 50,41% chłopców¹².

¹² 115 dziewczynek, 61 chłopców.

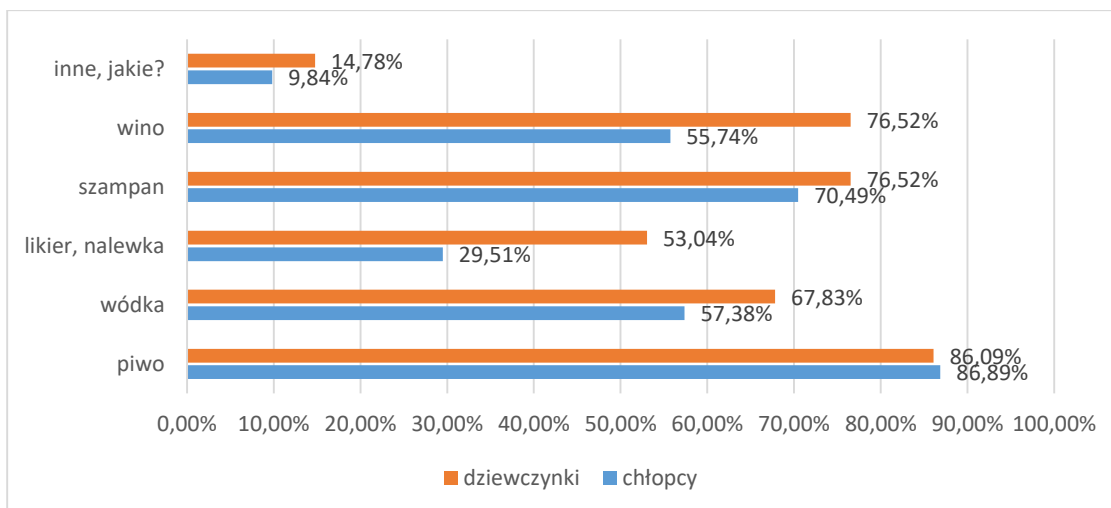
Wykres 36 Czy poznałeś smak alkoholu?

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 8-10 lat (11,48% chłopców, 7,83% dziewczynek). Następnie chłopcy spożywali alkohol w wieku 11-13 lat (22,95%), w wieku 14-16 lat (49,18%) oraz w wieku 17 lat i więcej (16,39%). Dziewczynki wskazywały również na przedział wiekowy od 11 do 13 lat (20,87%), następnie wiek 14-16 lat (46,96%) oraz 17 lat i więcej (24,35%).

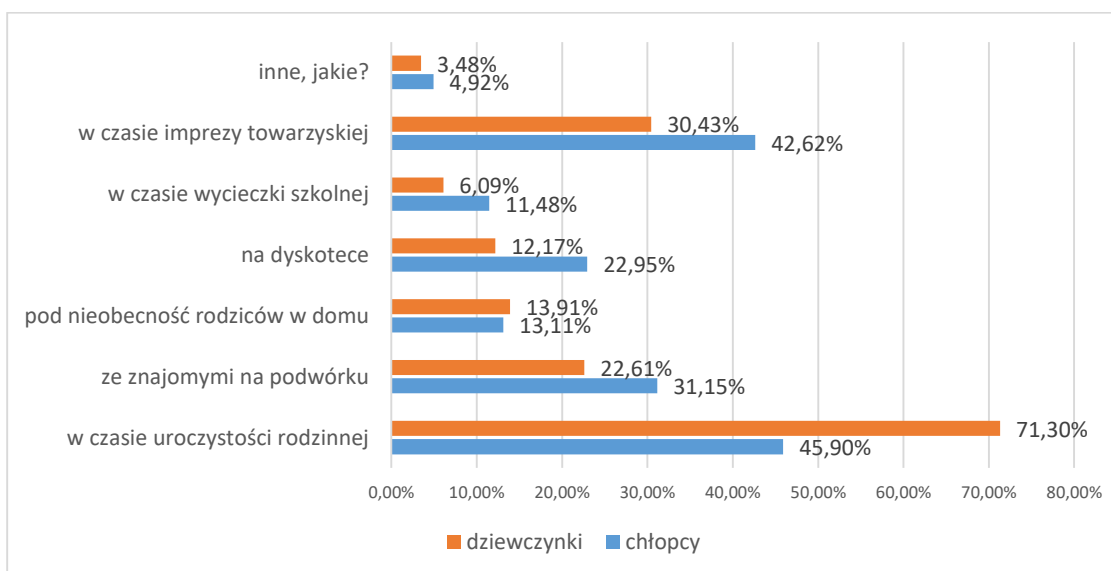
Wykres 37 W jakim wieku pierwszy raz piłeś/aś alkohol?

Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (86,89% chłopców, 86,09% dziewczynek), szampan (70,49% chłopców, 76,52% dziewczynek) oraz wino (55,74% chłopców, 76,52% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (9,84% chłopców, 14,78% dziewczynek) młodzi mieszkańcy wskazywali na: bimber, whisky, drinki, rum, „amarena”, czy też „pikolo”.

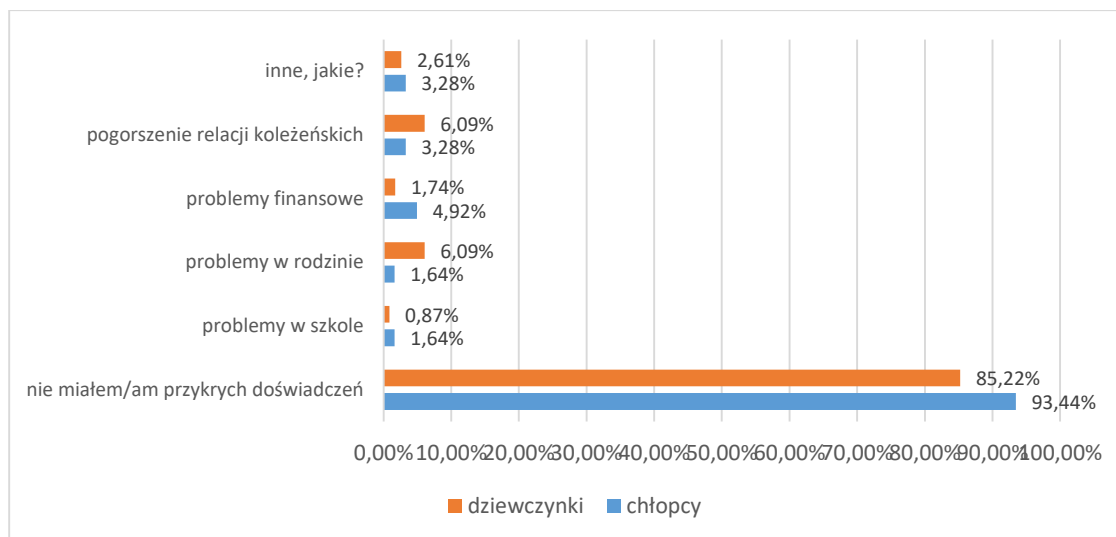
Wykres 38 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? (pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani uczniowie, którzy przyznali, że spróbowali alkoholu deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali go w czasie uroczystości rodzinnej (45,90% chłopców, 71,30% dziewczynek), w czasie imprezy towarzyskiej (42,64% chłopców, 30,43% dziewczynek), ze znajomymi na podwórku (31,15% chłopców, 22,61% dziewczynek), czy też pod nieobecność rodziców w domu (13,11% chłopców, 13,91% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (4,92% chłopców, 3,48% dziewczynek) respondenci napisali: „podebrałem rodzicom”, „raz mi dała babcia”, „w domu”, „na sylwestrze”, czy też „na grillu ze znajomymi”.

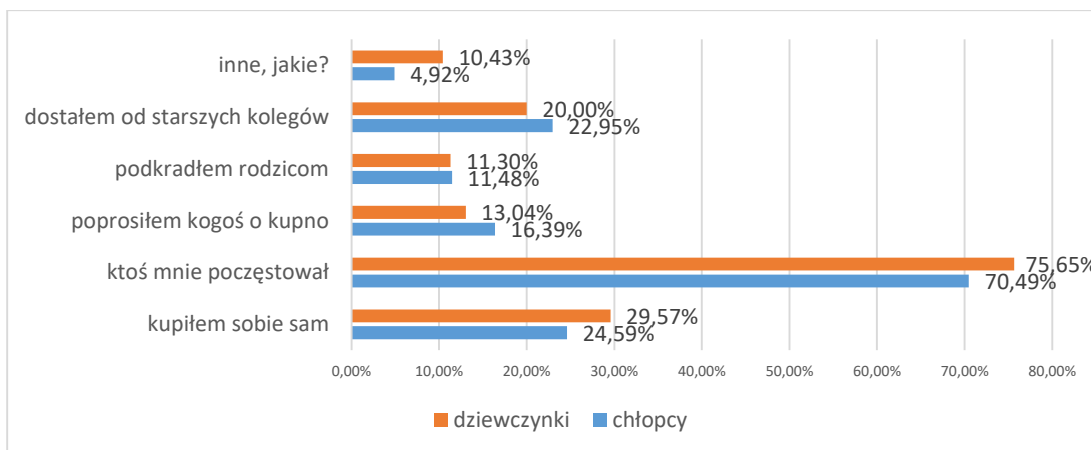
Wykres 39 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? (pytanie wielokrotnego wyboru)

Młodzi mieszkańcy zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, odpowiedzieli niemal jednogłośnie, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (93,44% chłopców, 85,22% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,28% chłopców, 2,61% dziewczynek) uczniowie napisali: „liczne urazy”, „nudności”, „przespanie imprezy”, „problemy zdrowotne” oraz „nie smakowało mi”.

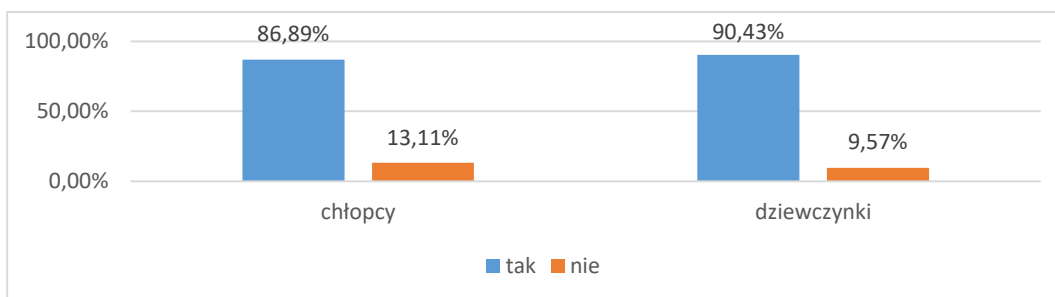
Wykres 40 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie dotarli do alkoholu, 70,49% chłopców oraz 75,65% dziewczynek wskazywało, że zostali przez kogoś poczęstowani, następnie 24,59% chłopców i 29,57% dziewczynek kupiło samodzielnie napój z zawartością alkoholu, czy też 22,95% chłopców oraz 20,00% dziewczynek dostało go od starszych kolegów. W odpowiedzi „inne, jakie?” (4,92% chłopców, 10,43% dziewczynek) uczniowie napisali: „na spróbowanie od rodziców”, „rodzice bardzo rzadko dają mi spróbować wina lub szampana”, „mama mi kupiła”, „mama mi dała”. „był na mojej osiemnastce” oraz „na uroczystości rodzinnej, tylko do posmakowania”.

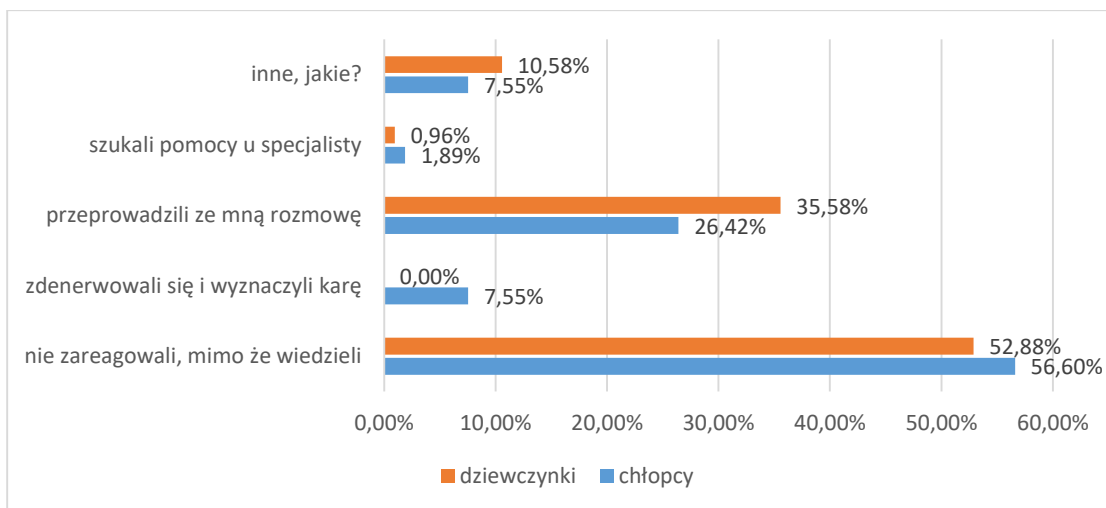
Wykres 41 W jaki sposób dotarłeś do alkoholu? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Dodatkowo uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem zostali zapytani, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 86,89% chłopców oraz 90,43% dziewcząt przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 13,11% chłopców oraz 9,57% dziewczynek uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

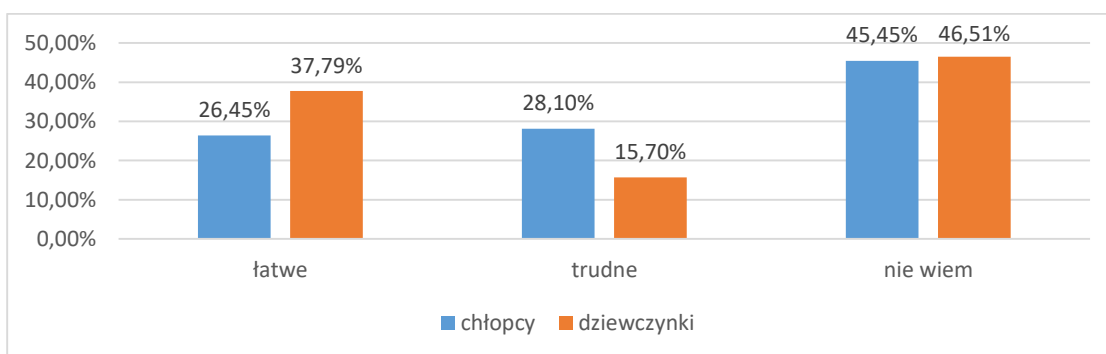
Wykres 42 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Młodym mieszkańcom, którzy przyznali, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu zadano pytanie o reakcję ich opiekunów. Większość badanych stwierdziło, że rodzice nie zareagowali na ten fakt, mimo, że wiedzieli (56,60% chłopców, 52,88% dziewczynek) lub przeprowadzili z nimi rozmowę (26,42% chłopców, 35,58% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (7,55% chłopców, 10,58% dziewczynek) ankietowani napisali: „zostali poinformowani natomiast wiedzą, że mają odpowiedzialne dzieci”, „wiedzą że mają odpowiedzialne dzieci”, „piłem małe ilości alkoholu na uroczystościach, czyli wiedzieli że trochę wypilem i nie miałem żadnych kar itd.”, „sami mi dali więc raczej nie reagowali”, „normalnie”, „nie byli źli wolą żeby spróbować przy nich niż się chować”, „nijak, bo od tamtej pory nie pije”, czy też „wziąłem tylko łyk”.

Wykres 43 Jak Twoi rodzice zareagowali na fakt, że spożywałeś/aś lub spożywasz alkohol?

Zdania wszystkich ankietowanych uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu na terenie Gminy Zduny są podzielone. 28,10% chłopców oraz 15,70% dziewczynek przyznało, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 26,45% chłopców oraz 37,79% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe na terenie Gminy Zduny. Pozostałe 45,45% chłopców, a także 46,15% dziewczynek nie ma zdania na ten temat, może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani kupnem lub zdobyciem alkoholu.

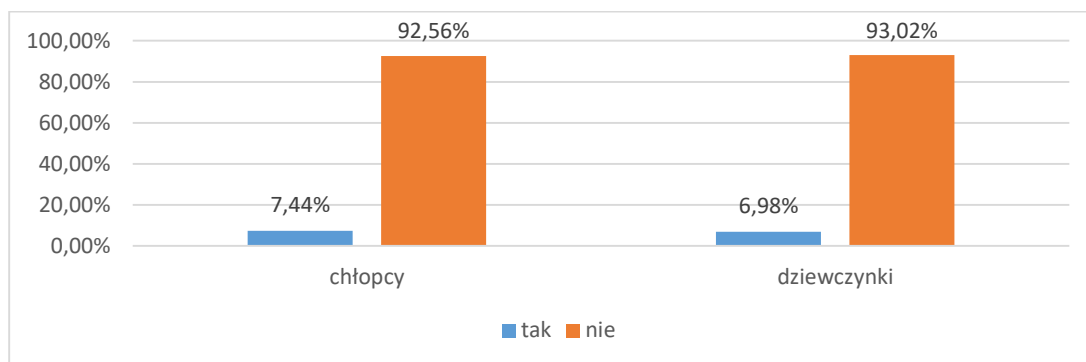
Wykres 44 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy powyższego problemu (narkotykowego). Jego celem było oszacowanie skali zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych substancji

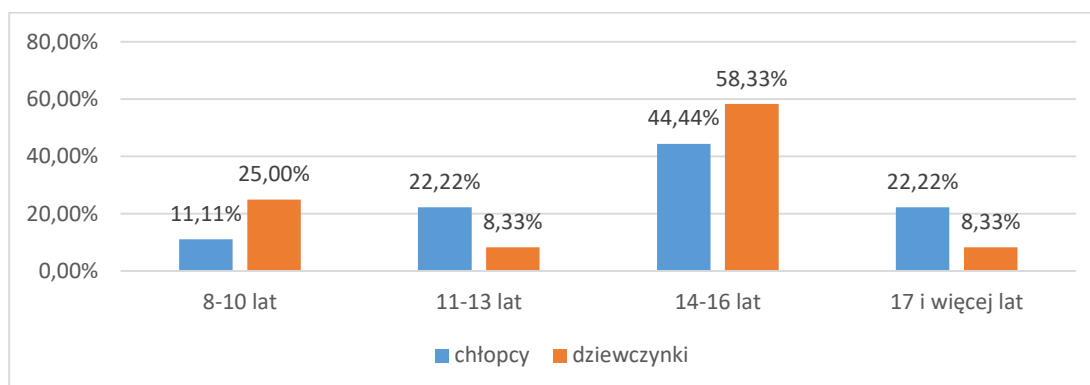

psychoaktywnych wśród uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Zduny oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki i dopalacze. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 92,56% chłopców i 93,02% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków czy dopalaczy przyznało się 7,44% chłopców oraz 6,98% dziewczynek¹³.

Wykres 45 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

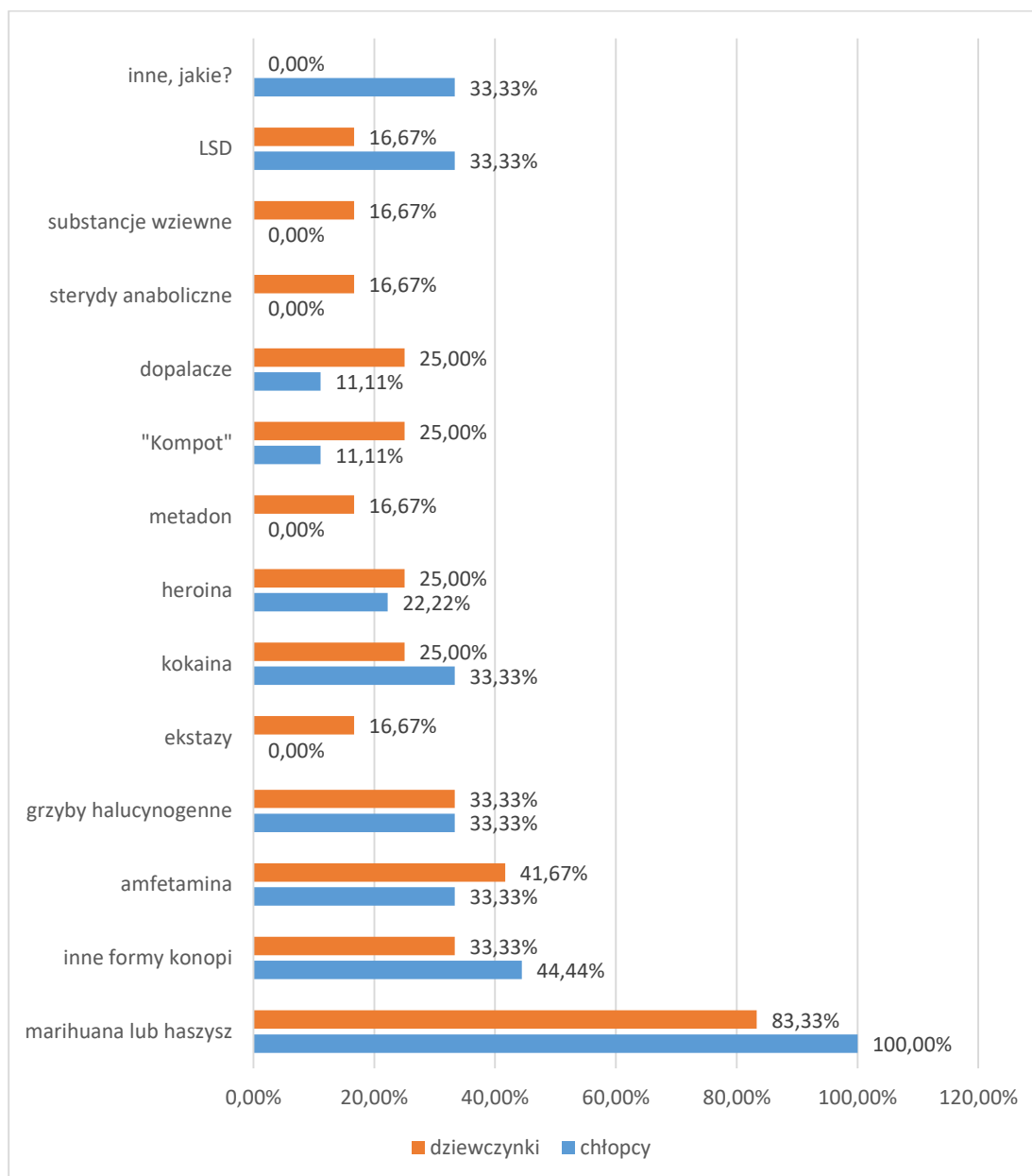
Młodzi mieszkańcy, którzy przyznali się do próbowania środków psychoaktywnych stwierdzili, że zażywali je w przedziale wiekowym od 8 do 10 lat (11,11% chłopców, 25,00% dziewczynek), w wieku 11-13 lat (22,22% chłopców, 8,33% dziewczynek), w wieku 14-16 lat (44,44% chłopców, 58,33% dziewczynek) oraz w wieku 17 lat i więcej (22,22% chłopców, 8,33% dziewczynek).

Wykres 46 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

¹³ Łącznie 12 dziewczynek i 9 chłopców.

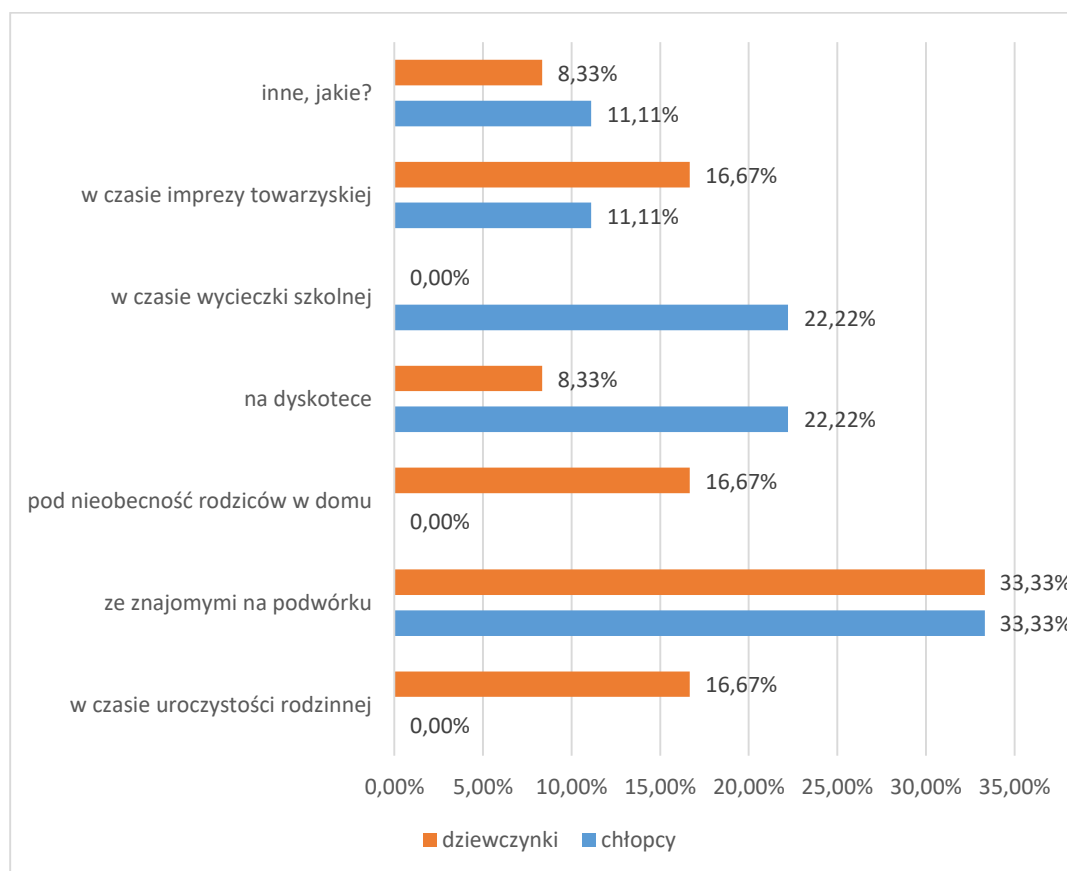
Pomimo niewielkiego zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród uczniów, należy przyjrzeć się, jakie substancje młodzi ankietowani zdecydowali się spróbować. Ankietowani uczniowie wskazywali najczęściej, że zażywali marihuanę lub haszysz (100,00% chłopców, 83,33% dziewczynek), inne formy konopi (44,44% chłopców, 33,33% dziewczynek), czy też grzyby halucynogenne (po 33,33% chłopców i dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (33,33% chłopców) młodzi mieszkańcy wskazywali na „clonazepam”.

Wykres 47 Jakimi substancjami użyli uczniowie? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

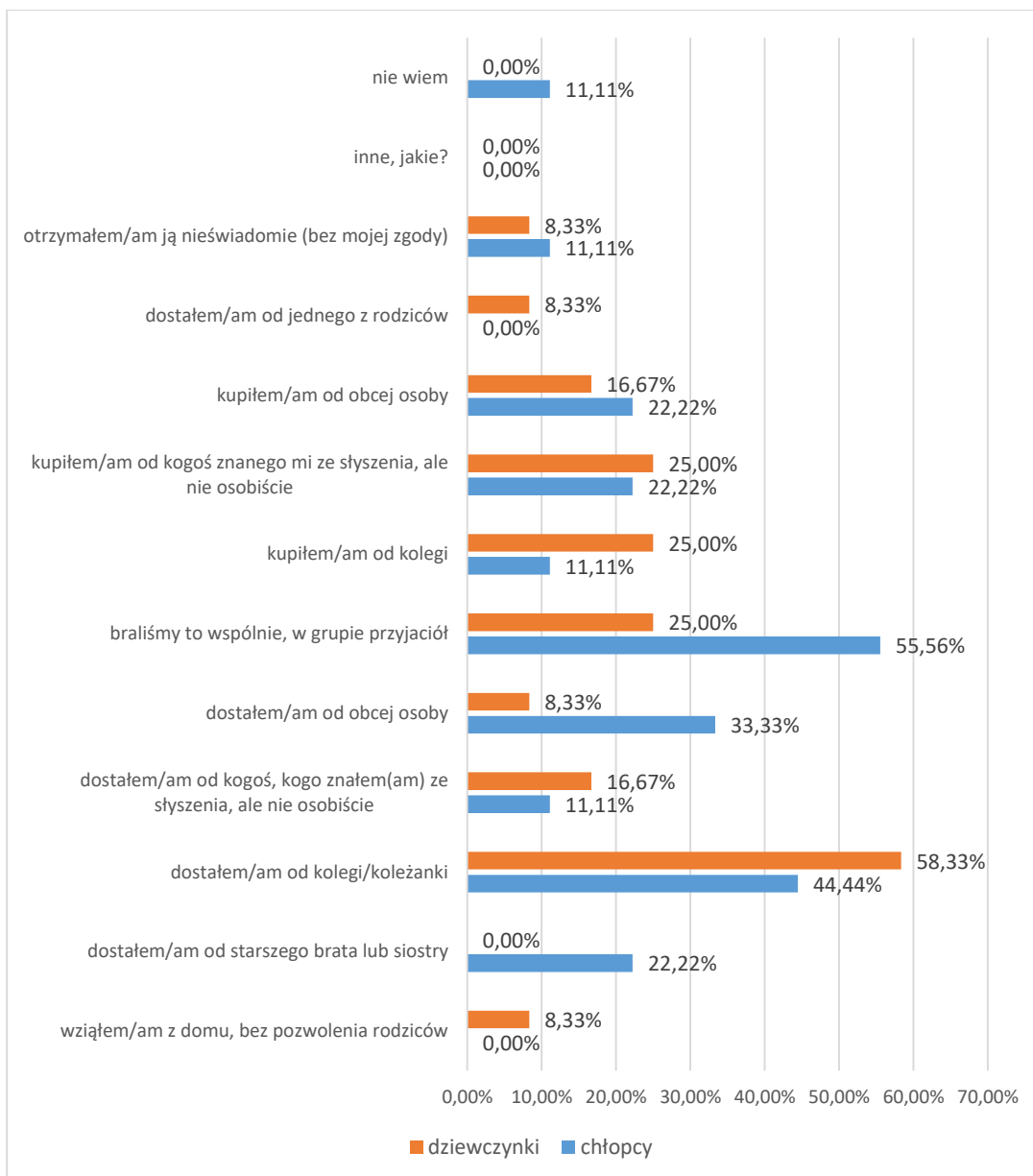
Dodatkowo na poniższym wykresie można dowiedzieć się, że młodzi ankietowani po raz pierwszy zażywali narkotyki lub dopalacze głównie ze znajomymi na podwórku (po 33,33%

chłopców i dziewczynek), w czasie imprezy towarzyskiej (11,11% chłopców, 16,67% dziewczynek) oraz na dyskotecie (22,22% chłopców, 8,33% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (11,11% chłopców, 8,33% dziewczynek) uczniowie wskazywali na szkołę.

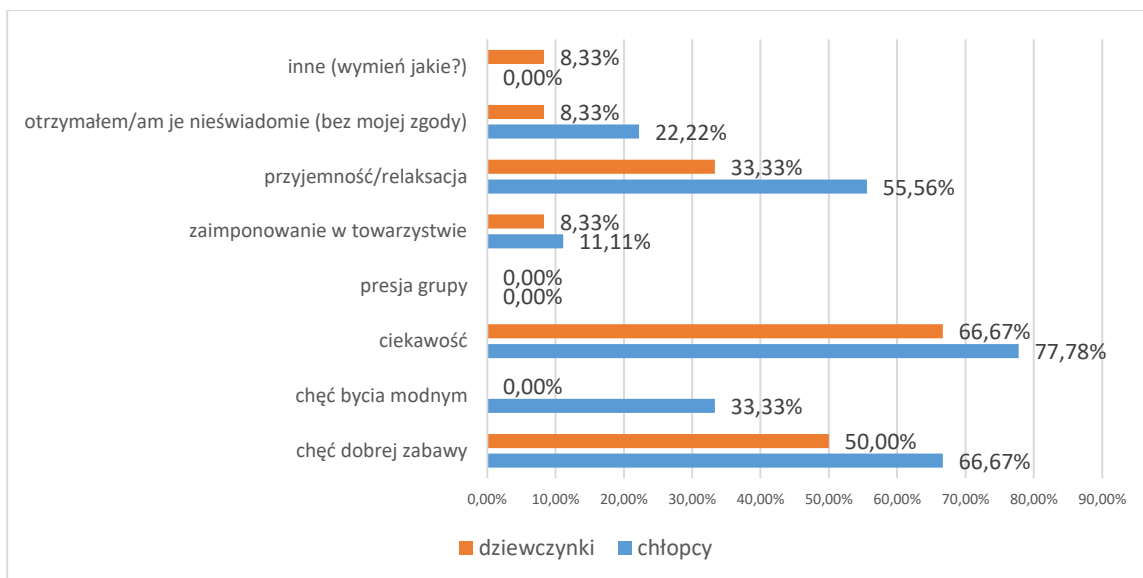
Wykres 48 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Ponadto uczniowie, którzy zaznaczyli, że zażywali kiedykolwiek narkotyki lub dopalacze zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób dotarli substancji psychoaktywnej. Respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedzi: „dostałem/am od koleżanki/kolegi” (44,44% chłopców, 58,33% dziewczynek), „braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół” (55,56% chłopców, 25,00% dziewczynek), czy też „kupiłem/am od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście” (22,22% chłopców, 25,00% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (11,11% chłopców) młodzi mieszkańcy nie wskazali nic konkretnego.

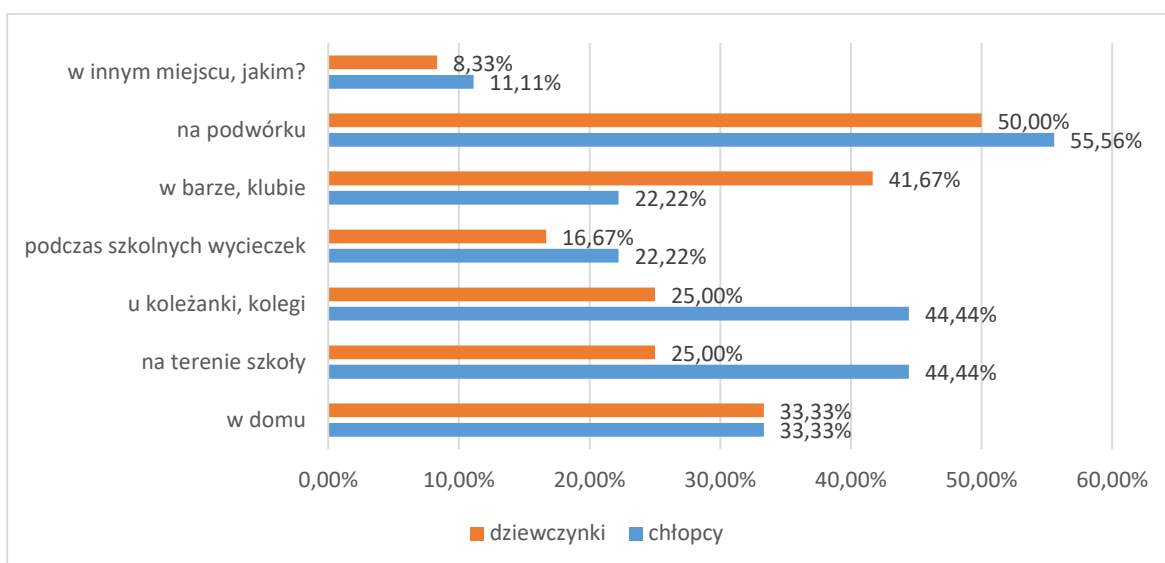
Wykres 49 W jaki sposób dotarłeś/aś do tej substancji? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Uczniowie przyznawali, że tym co skłaniało ich do zażycia środków psychoaktywnych była najczęściej ciekawość (77,78% chłopców, 66,67% dziewczynek), chęć dobrej zabawy (66,67% chłopców, 50,00% dziewczynek) oraz przyjemność/relaksacja (55,56% chłopców, 33,33% dziewczynek). W odpowiedzi „inne (wymień jakie?)” (8,33% dziewczynek) respondentki napisały: „problemy psychiczne”.

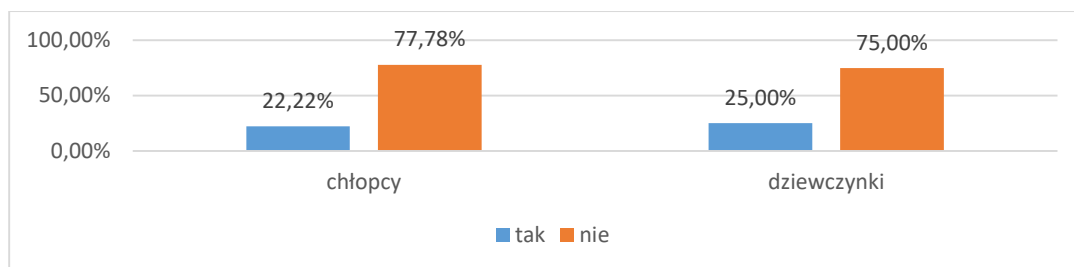
Wykres 50 Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Uczniowie, którzy przyznali, że zażywali narkotyki lub dopalacze wskazywali również, gdzie zdarzyło im się zażywać te substancje. Młodzi respondenci wskazywali najczęściej na: podwórko (55,56% chłopców, 50,00% dziewczynek) oraz u koleżanki/kolegi (po 44,44% chłopców i 25,00% dziewczynek), czy też w domu (po 33,33% chłopców i dziewczynek. W odpowiedzi „w innym miejscu, jakim?” (11,11% chłopców, 8,33% dziewczynek) młodzi mieszkańcy nie wymienili żadnej odpowiedzi.

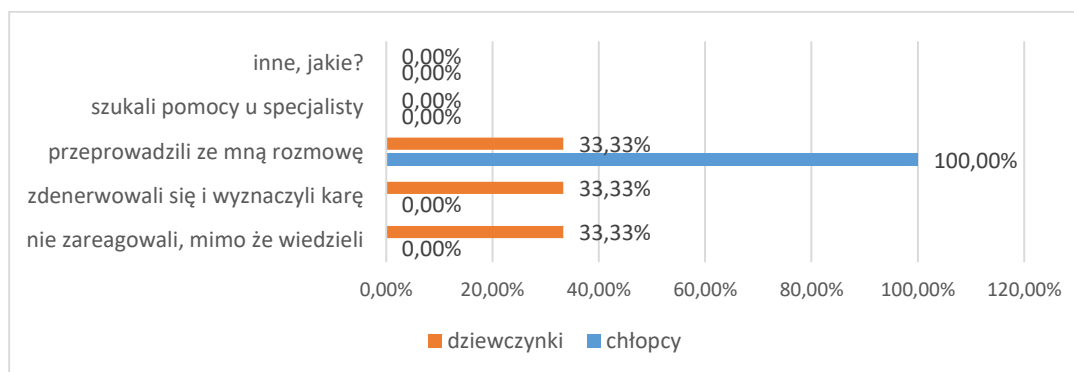
Wykres 51 Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

22,22% chłopców i 25,00% dziewczynek, twierdzi, że ich rodzice wiedzą o tym, że zażywają oni narkotyki. Pozostałe 77,78% chłopców oraz 75,00% dziewczynek odpowiedziało, że ich opiekunowie nie są świadomi, iż zażywają oni substancje psychoaktywne.

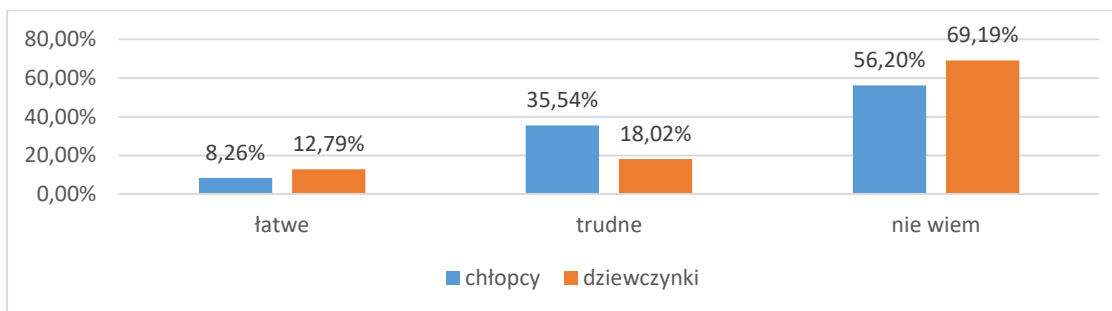
Wykres 52 Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Ponadto, niektórzy uczniowie przyznali, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę (100,00% chłopców, 33,33% dziewczynek) lub nie zareagowali, mimo, że wiedzieli o tym, iż ich dziecko zażywa substancje psychoaktywne, a także zdenerwowali się i wyznaczyli karę (po 33,33% dziewczynek).

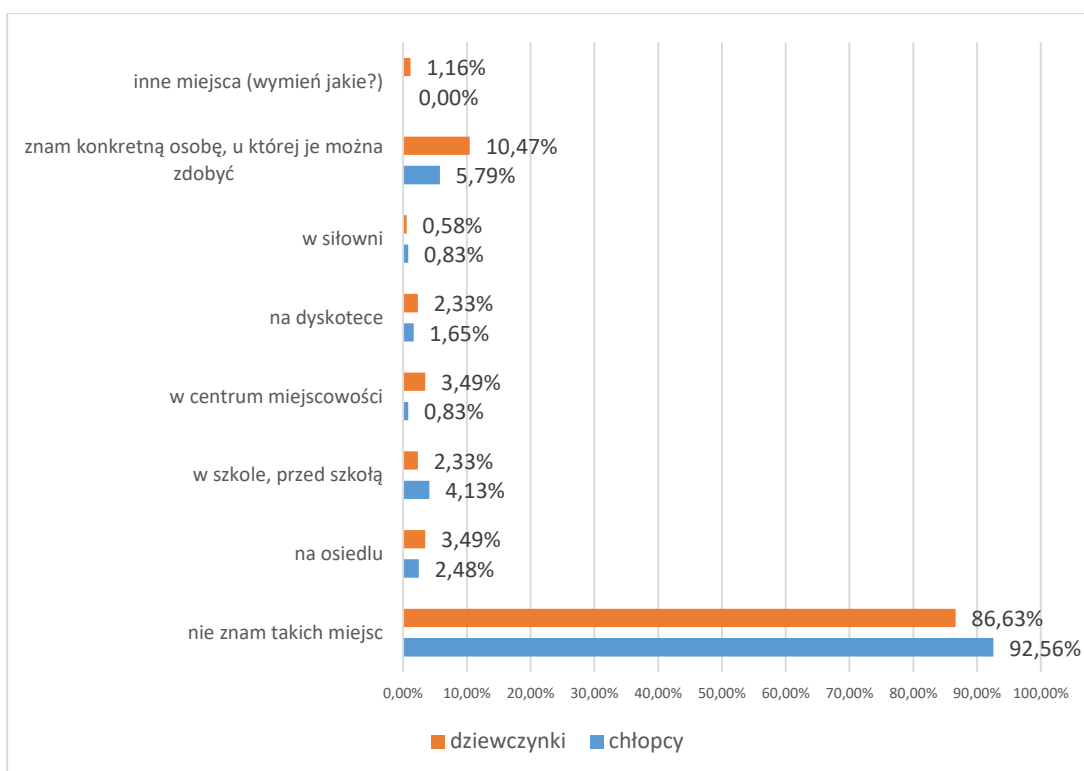
Wykres 53 Jak Twoi rodzice zareagowali na fakt zażywania przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (35,54% chłopców oraz 18,02% dziewczynek). Pozostałe 56,20% chłopców oraz 69,19% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 8,26% uczniów oraz 12,79% uczennic uważa, że zdobywanie narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy Zduny jest łatwe.

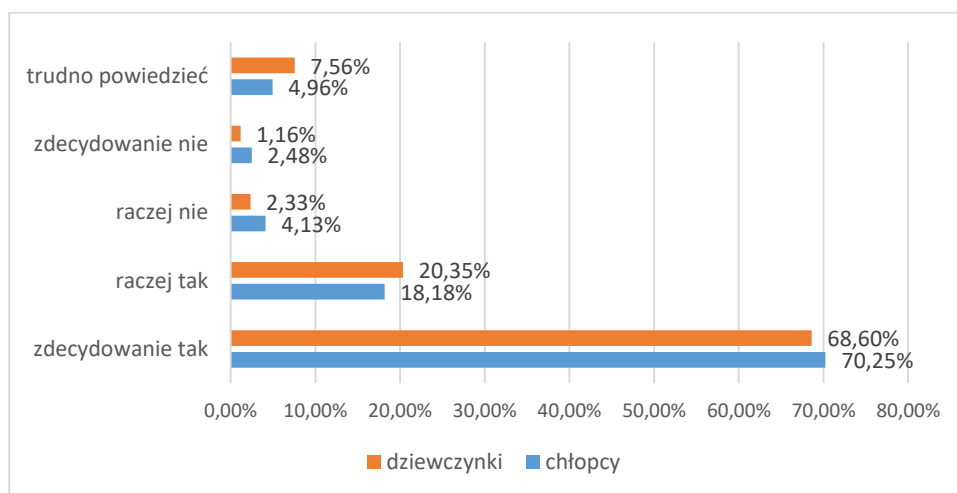
Wykres 54 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (92,56%) oraz uczennic (86,63%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze. W odpowiedzi „inne miejsca (wymień jakie?)” (1,16% dziewczynek) młode mieszkanki wskazały na park.

Wykres 55 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Uczniów zapytano również o to, czy według nich zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Większość młodych respondentów przyznała, że narkotyki i dopalacze są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (70,25% chłopców, 68,60% dziewczynek).

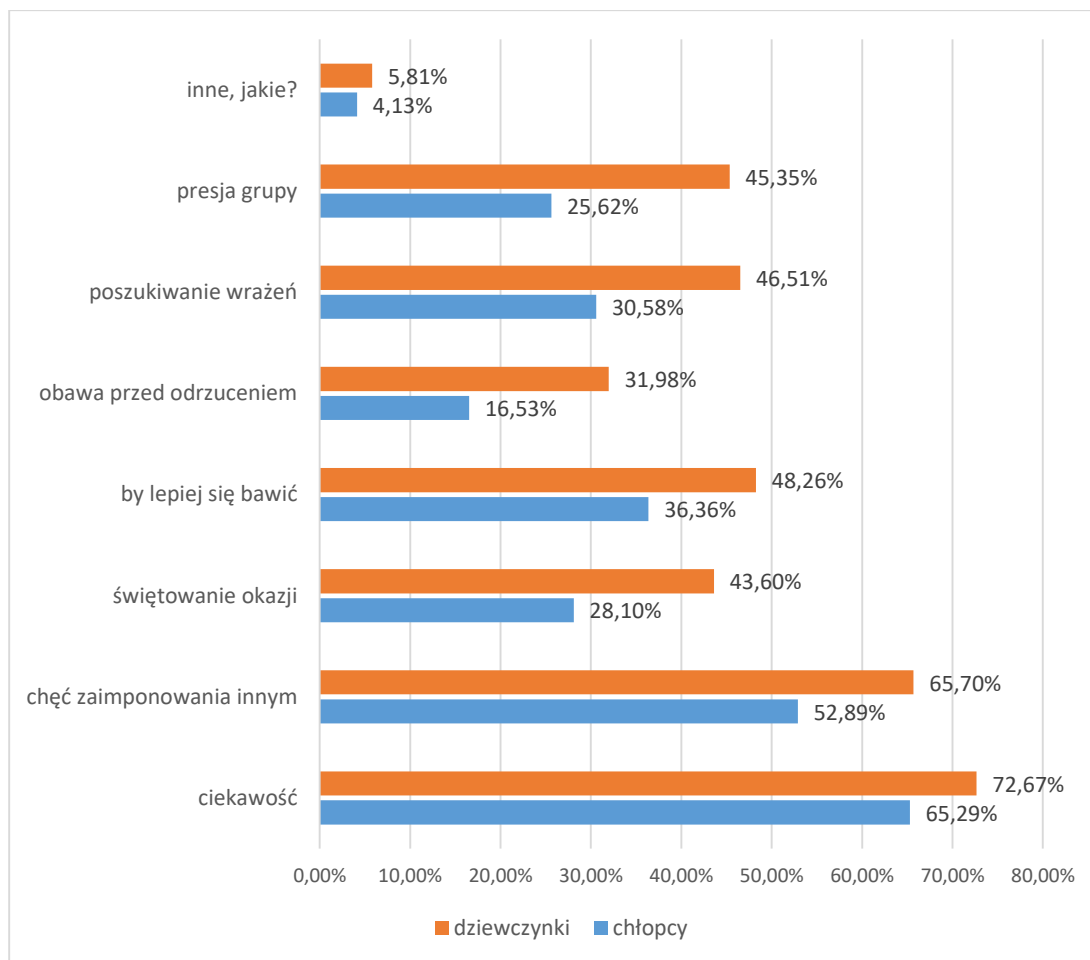

Wykres 56 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

PROFILAKTYKA Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

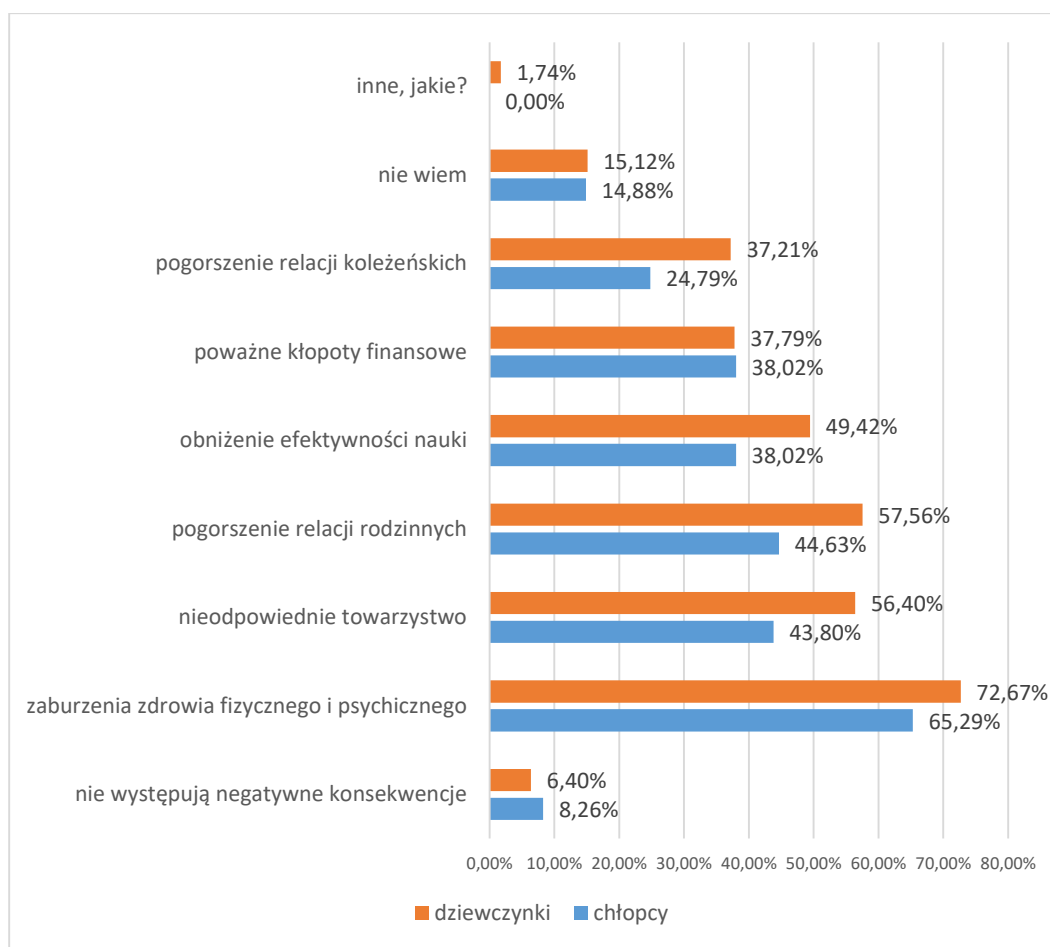
Respondenci wymieniali również, z jakich powodów w ich opinii młodzi mieszkańcy sięgają po alkohol, dopalacze czy narkotyki. Najczęściej respondenci wymieniali: ciekawość (65,29% chłopców, 72,67% dziewczynek) czy też chęć zaimponowania innym (52,89% chłopców, 65,70% dziewczynek). Dodatkowo w odpowiedzi „inne, jakie?” (4,13% chłopców, 5,81% dziewczynek) uczniowie wymieniali: „żeby się dowartościować”, „bo to jest dobre”, „osoby w moim wieku nie sięgają po takie rzeczy”, „nie wiem”, „stres wywołany przez szkołę i beznadziejne podejście do uczniów tzn. traktowanie ich z góry i wyolbrzymianie ich problemów które nauczyciele sami wyrządzili”, „problemy, towarzystwo, blokada przez rodziców”, „np. rozstanie z kimś bardzo ważnym lub załamanie”, „chęć ucieczki od rzeczywistości”.

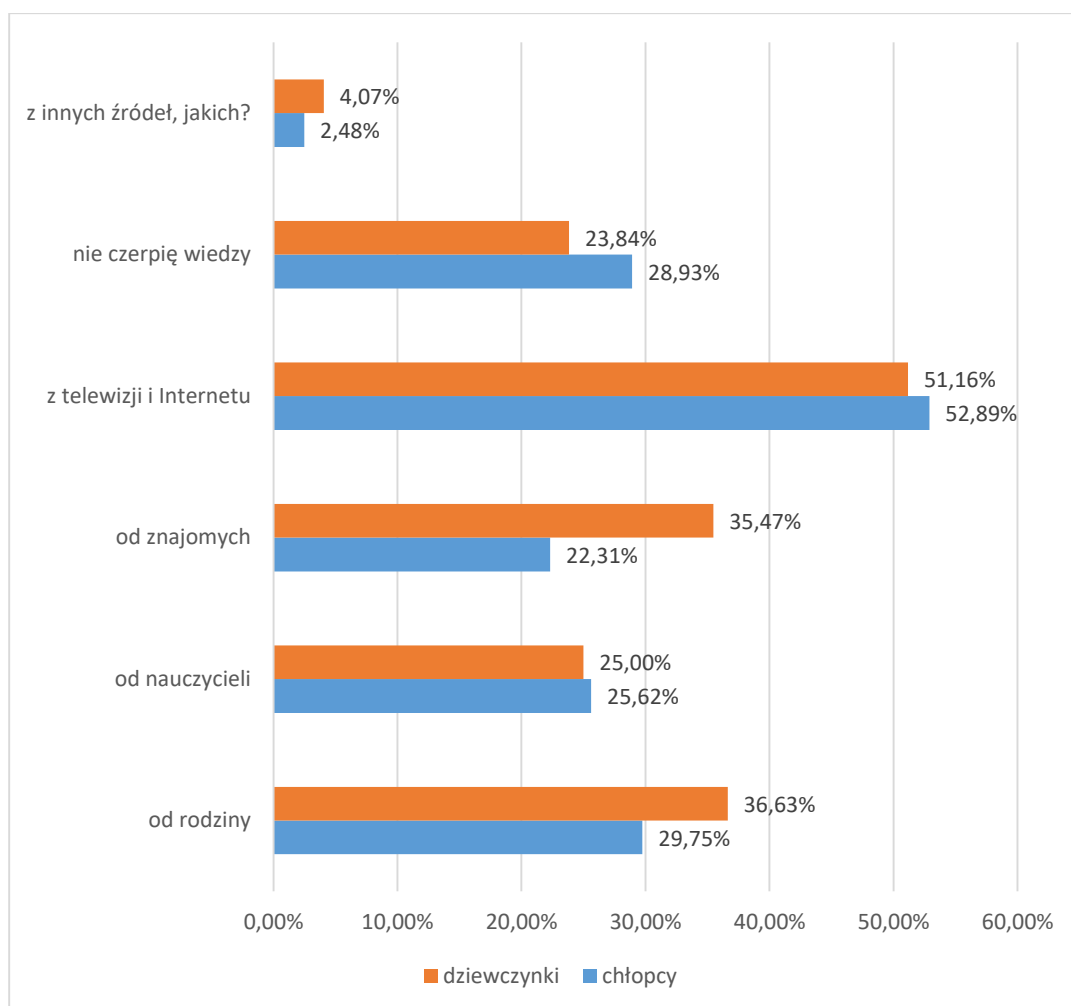
Wykres 57 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Młodzi ankietowani wymieniali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Uczniowie najczęściej wskazywali na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (65,29% chłopców, 72,67% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (43,80% chłopców, 56,40% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (44,63% chłopców, 57,56% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (1,74% dziewczynek) młode mieszkanki napisały: „jest wiele takich konsekwencji” oraz „utrata siebie samego”.

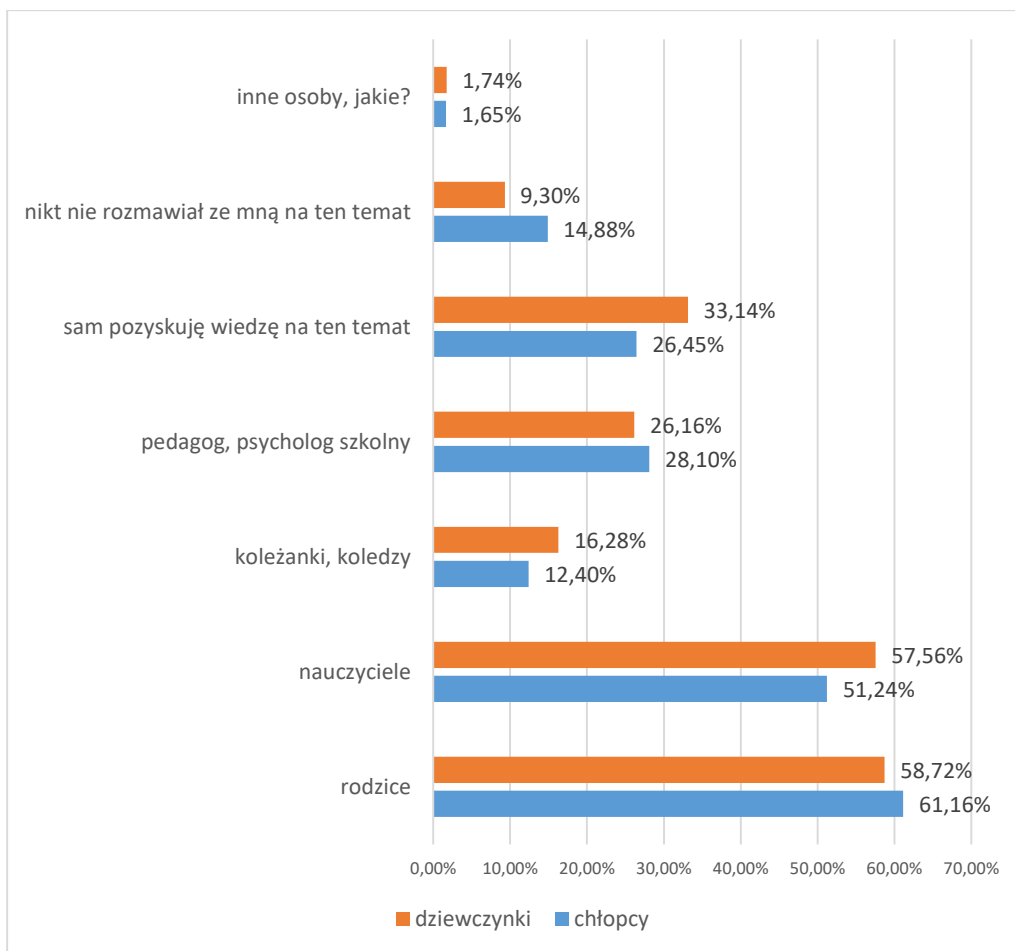
Wykres 58 Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych, tytoniu, czy też alkoholu. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 52,89% chłopców oraz 51,16% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 28,93% chłopców i 23,84% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji na ten temat, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tym tematem. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (2,48% chłopców, 4,07% dziewczynek) uczniowie napisali: „z Internetu i po własnych doświadczeniach” oraz „nie pamiętam, skądś na pewno wiem, czasami słyhać w telewizji i wiadomościach”.

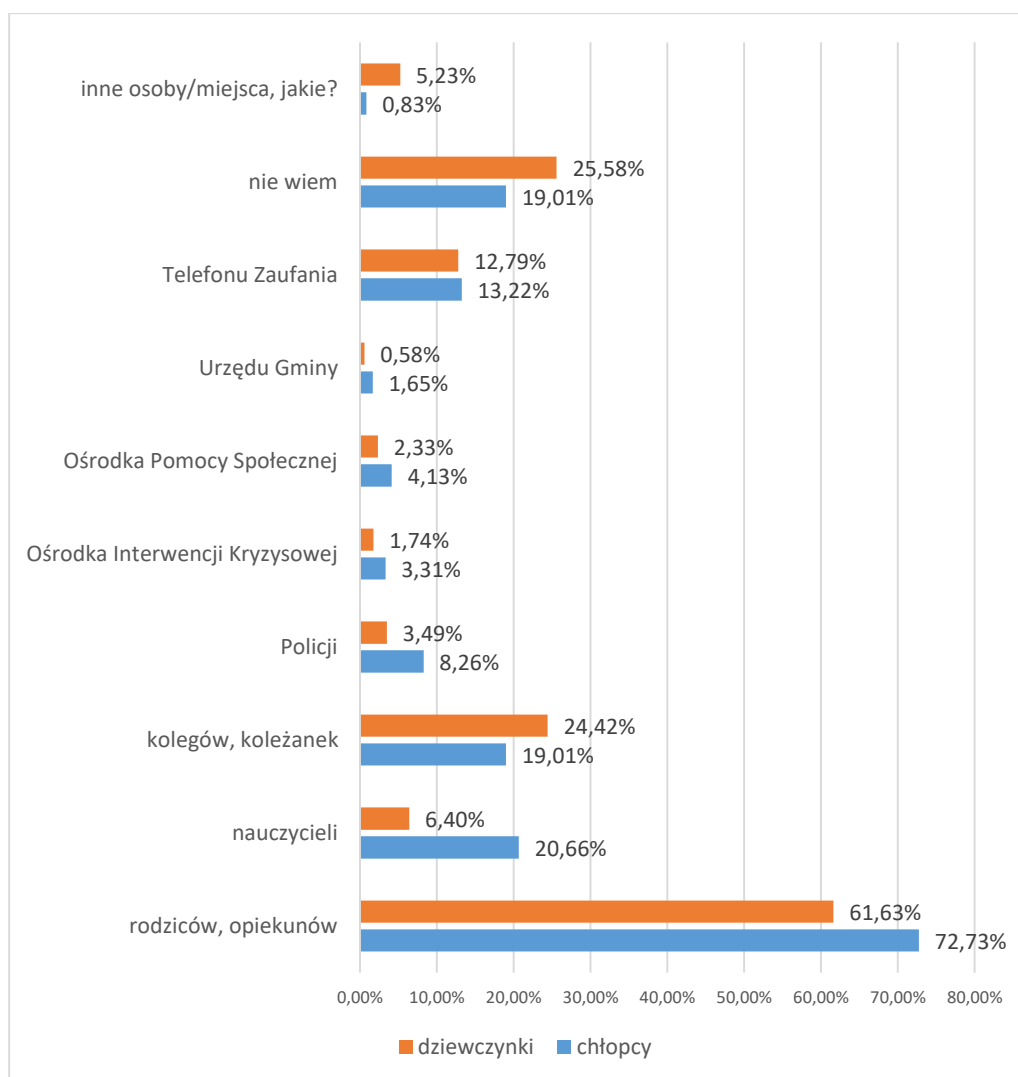
Wykres 59 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, narkotyków i dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Zdaniem uczniów to rodzice (61,16% chłopców, 58,72% dziewczynek) oraz nauczyciele (51,24% chłopców, 57,56% dziewczynek) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali m.in. na: pedagoga, psychologa szkolnego (28,10% chłopców, 26,16% dziewczynek) lub koleżanki i kolegów (12,40% chłopców, 16,28% dziewczynek). Niepokojący jest fakt, że 26,45% uczniów i 33,14% dziewczynek samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, 14,88% chłopców i 9,30% dziewczynek uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał. W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (1,65% chłopców, 1,74% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazali: „psycholog”, „reporter, czy dziennikarz w telewizji”, „rodzeństwo”, a także „apel szkolny”.

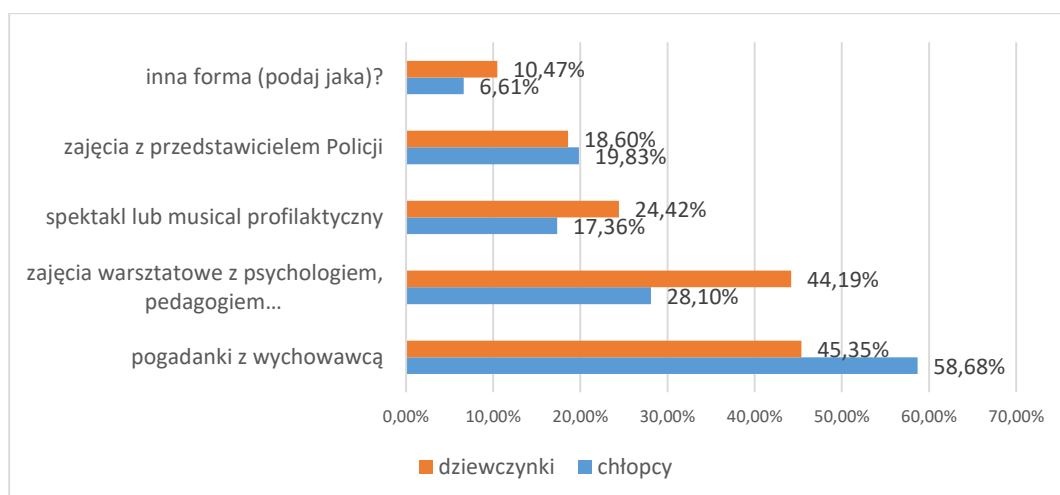
Wykres 60 Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków, takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze? (pytanie wielokrotnego wyboru)

Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, tytoniu, czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (72,73% chłopców, 61,63% dziewczynek), do koleżanek lub kolegów (19,01% chłopców, 24,42% dziewczynek), czy też zwróciliby się do nauczycieli (20,66% chłopców, 6,40% dziewczynek). Ponadto pozostali uczniowie wskazali, że nie wiedzą do kogo mogą się zwrócić mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami czy dopalaczami (19,01% chłopców, 25,58% dziewczynek). Natomiast w odpowiedzi „inne osoby/miejsca, jakie? (0,83% chłopców, 5,23% dziewczynek) uczniowie napisali: „nie zwróciłbym się o pomoc”, „siostra”, „do nikogo”, „pewnie do nikogo, bała bym się komukolwiek to powiedzieć”, „psycholog”, czy też „dalsza rodzina”.

Wykres 61 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

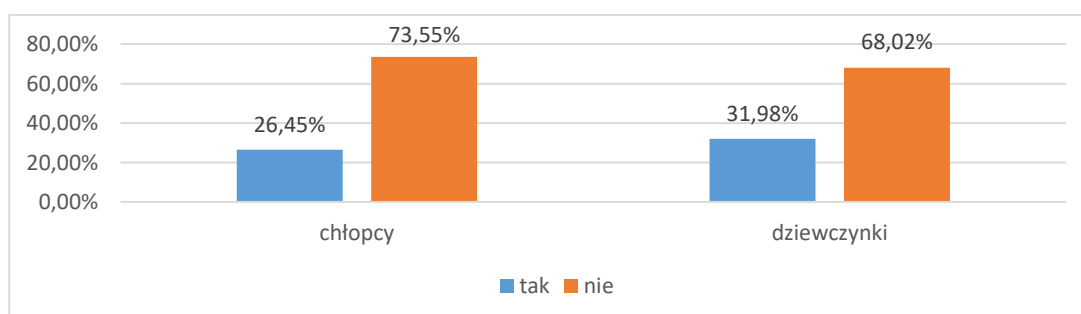
Ostatnie w niniejszym rozdziale pytanie zadane młodym mieszkańcom Gminy Zduny dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według uczniów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (58,68%), zajęcia z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (28,10%), zajęcia z przedstawicielem Policji (19,83%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (17,36%). Dziewczynki również najczęściej wybierały pogadanki z wychowawcą (45,35%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (44,19%), spektakle lub musicale profilaktyczne (24,42%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (18,60%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (6,61% chłopców, 10,47% dziewczynek) młodzi mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

Wykres 62 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? (pytanie wielokrotnego wyboru)

PROBLEM PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

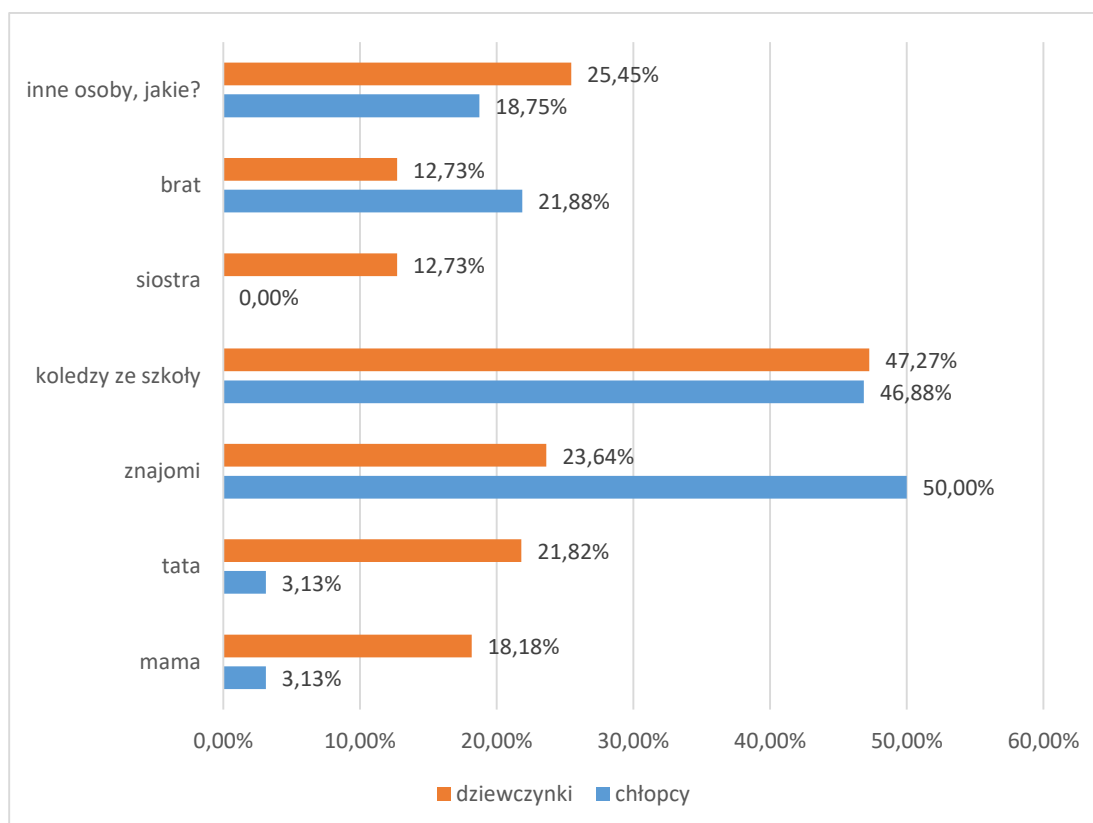
Przemoc – jest to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali zapytani, czy kiedykolwiek zdarzyło im się doświadczyć przemocy. 26,45% chłopców oraz 31,98% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło przemocy ze strony innych osób¹⁴. Pozostałe 73,55% uczniów i 68,02% uczennic stwierdziło, że nigdy nie zaznało aktu przemocy.

Wykres 63 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

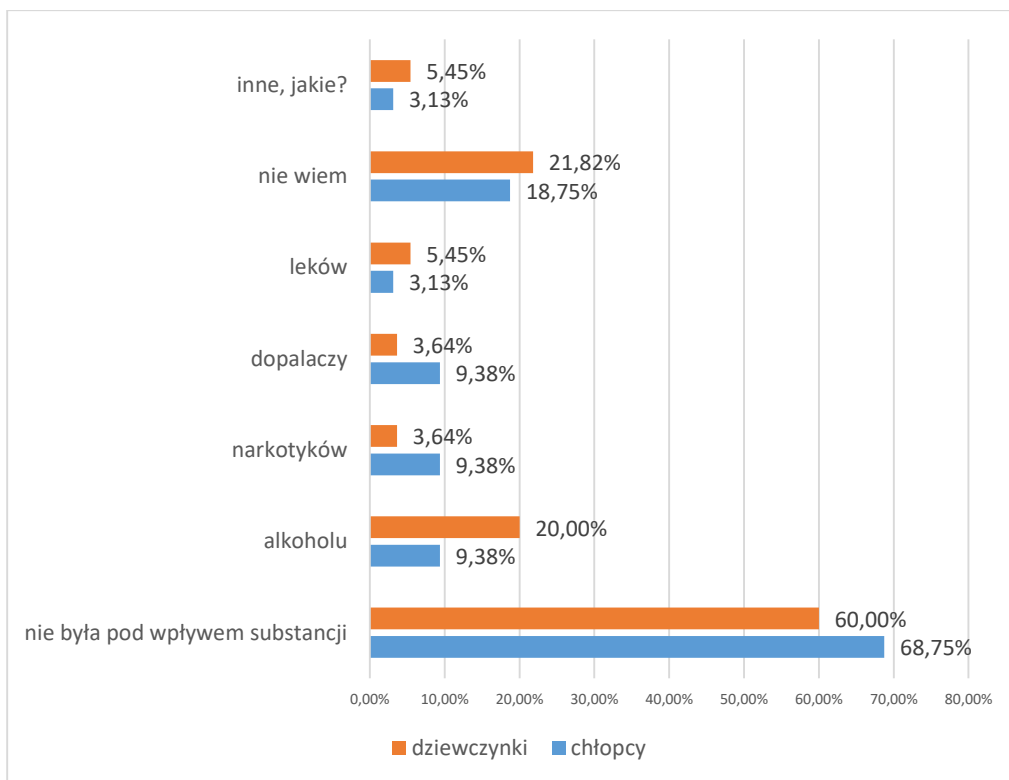
¹⁴ Łącznie 55 dziewczynek oraz 32 chłopców.

Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wskazanie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (46,88%), znajomi (50,00%) oraz brat (21,88%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (47,27%), znajomych (23,64%), czy też od taty (21,82%). Młodzi mieszkańcy w odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (18,75% chłopców, 25,45% dziewczynek) wymieniali: „dziewczyna”, „bezdomny”, „nikt”, „chłopak”, „ojczym i tata ojczyma”, czy też „partnerka”.

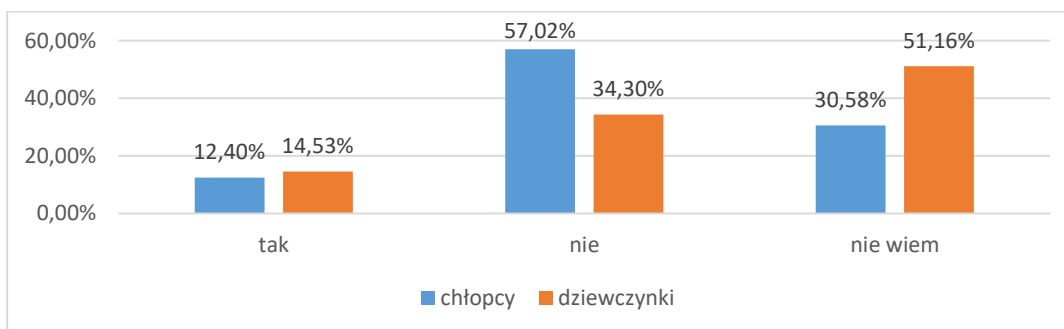
Wykres 64 Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (68,75%) oraz uczennice (60,00%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnej substancji oraz, że nie mają takich informacji (18,75% chłopców, 21,82% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,13% chłopców, 5,45% dziewczynek) młodzi mieszkańcy napisali: „nie” oraz „choroba tarczycy”.

Wykres 65 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Wszystkim młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 57,02% chłopców oraz 34,30% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. 30,58% uczniów oraz 51,16% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 12,40% chłopców oraz 14,53% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

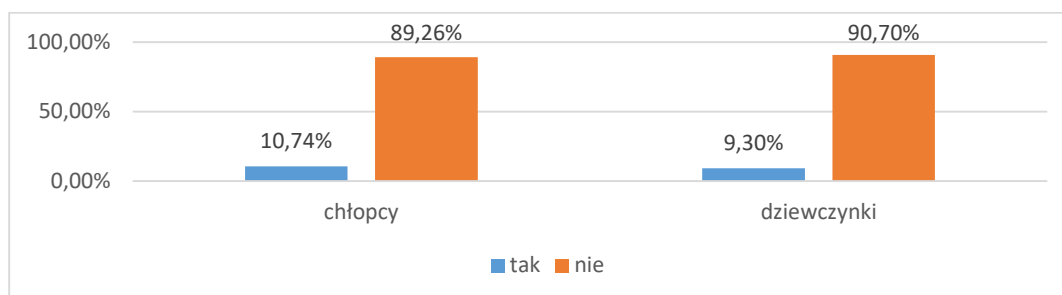

Wykres 66 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni również o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 10,74% chłopców oraz 9,30% dziewczynek przyznało,

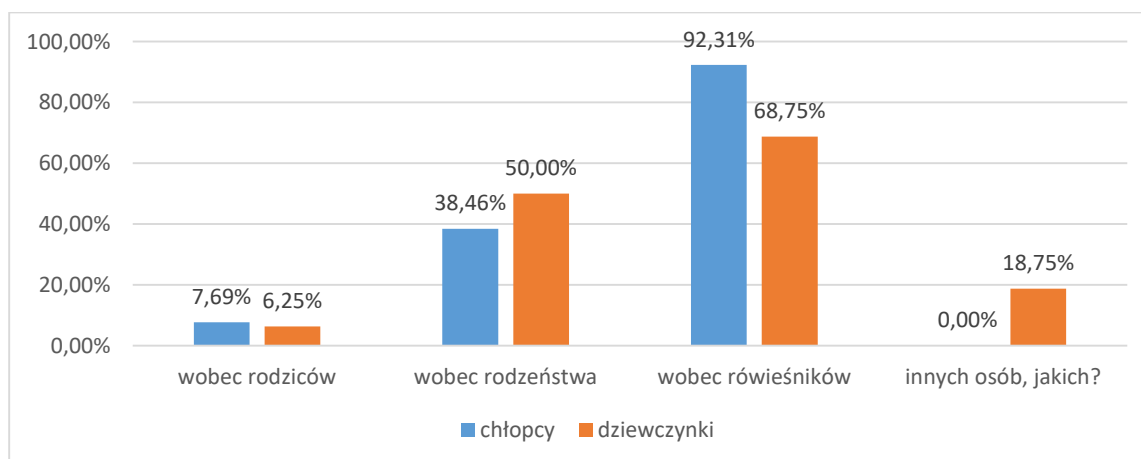

że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych¹⁵. Pozostałe 89,26% chłopców oraz 90,70% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

Wykres 67 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

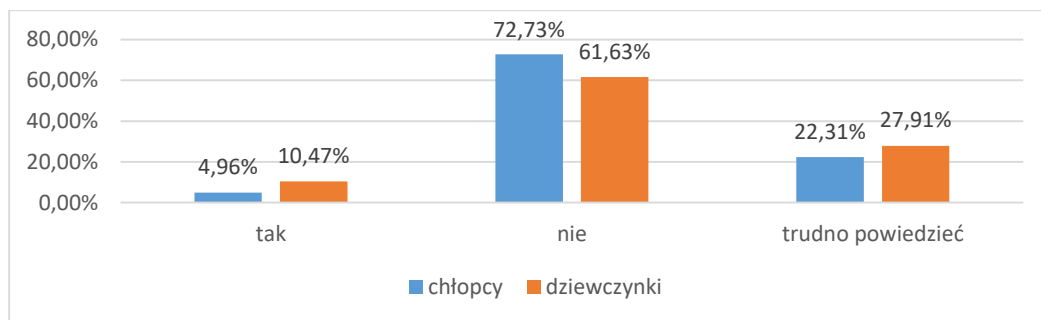
Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, że stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją skierowali. Uczniowie (92,31%) oraz uczennice (68,75%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników. Chłopcy i dziewczynki wymieniali również rodzeństwo (38,46% chłopców, 50,00% dziewczynek) oraz rodziców (7,69% chłopców, 6,25% dziewczynek). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (18,75% dziewczynek) młode ankietowane nie wymieniły nikogo konkretnego.

Wykres 68 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

¹⁵ 16 dziewczynek oraz 13 chłopców.

Na koniec rozdziału młodych respondentów zapytano, czy znają kogoś w swoim otoczeniu kto jest ofiarą przemocy. 4,96% chłopców oraz 22,31% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Pozostałe 72,73% chłopców i 61,63% dziewczynek nie zna takich osób. Natomiast 22,31% uczniów oraz 27,91% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 69 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

5. Wnioski i rekomendacje

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Zduny w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami mieszkańców,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- sprawdzenie wśród uczniów jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy, czy też alkoholu na terenie gminy,
- rozpoznanie, czy problem ubóstwa w gminie jest powszechny,
- poznanie problemów osób starszych, niepełnosprawnych i ubogich zamieszkujących Gminę Zduny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Zduny wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców oraz uczniów szkoły. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Gminy Zduny, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)¹⁶ podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynników chroniących¹⁷:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające

---

¹⁶ World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

¹⁷ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych¹⁸. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmocniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmocnienie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- ✓ pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- ✓ udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- ✓ aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,
- ✓ dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz

---

¹⁸ Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/sownik_terminow.pdf (dostęp: 21.09.2021 r.).

trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Zduny. Powinien zawierać działania profilaktyczno-informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Zduny.

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie wśród dorosłych **mieszkańców** rekomenduje się:

- ✓ W Gminie Zduny łącznie 98,00% badanych dorosłych mieszkańców przyznało, że zna rodziny, które są dotknięte ubóstwem. Rekomenduje się stworzenie form **pomocy dla osób ubogich**: zasiłki i świadczenia, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- ✓ Także warto zaangażować szkołę oraz kadrę pedagogiczną w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- ✓ Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- ✓ Według łącznie 45,00% badanych mieszkańców oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy jest raczej i z pewnością niewystarczająca. Rekomenduje się przeprowadzenie szczegółowego badania wśród niepełnosprawnych, z którego będzie można wywnioskować, czego i jakiej pomocy potrzebują osoby niepełnosprawne. Według przebadanych mieszkańców Gminy Zduny są to: **bariery architektoniczne (77,00%), utrudniona możliwość korzystania ze środków**

transportu (64,00%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (53,00%), izolacja (42,00%), czy też utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (38,00%). Na podstawie wyników badań należy stworzyć zespół specjalistów, którzy będą odpowiedzialni za tworzenie różnych pomocy dla osób niepełnosprawnych.

- ✓ Stworzenie większej ilości placówek specjalistycznych, które działają na NFZ, bowiem liczna grupa ankietowanych wykazywała potrzebę utworzenia:
  - placówki ginekologicznej,
  - placówki optycznej,
  - placówki rehabilitacyjnej,
  - placówki stomatologicznej,
  - placówki psychologicznej,
  - ośrodka specjalistycznego.
- ✓ Badani dorośli mieszkańcy uważają, że największymi problemami z jakimi borykają się **osoby starsze** to: choroby (78,00%), samotność (72,00%), ubóstwo (54,00%), brak opieki ze strony rodziny (41,00%), niepełnosprawność (18,00%), czy niedostosowanie społeczne (3,00%). Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy oraz w razie możliwości pomoc w pozyskiwaniu ulg podatkowych dla starszych.
- ✓ 86,00% mieszkańców przyznało, że jednym z działań, które umożliwiłoby osobom starszym udział w życiu społecznym na terenie gminy byłoby **rozwijanie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych**. Rekomenduje się upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- ✓ Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym, form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- ✓ Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

- ✓ Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Według 54,00% badanych mieszkańców **jedną z przyczyn popadania w uzależnienia jest bezrobocie**. Poleca się identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- 17,00% respondentów twierdzi, że **na terenie gminy nie ma żadnej formy pomocy dla osób uzależnionych**. Rekomenduje się prowadzenie warsztatów w Ośrodkach Pomocy Społecznej, innych organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych oraz promowanie działań gminy.
- Informowanie mieszkańców na temat realizowanych przez gminy działaniach mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- Mieszkańcy przyznają, że **znają rodziny wieloproblemowe oraz dzieci z takich rodzin** (58,00%). Należy zwiększyć kontrolę rodzin, które mogą dopuszczać się zaniedbań wobec swoich dzieci przez pracowników socjalnych, a następnie rozpocząć prowadzenie pracy socjalnej z indywidualnymi przypadkami.
- Rodziny wieloproblemowe powinny mieć dostęp do darmowej pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 47,00% badanych osób uważa, że **oferta pomocy dla rodzin z dziećmi, którzy borykają się aż problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest niewystarczająca**. Poleca się poszerzenie profilaktyki i pomocy w pokonywaniu zagrożeń życia rodzinnego poprzez udział organizacji pomocniczych takich jak świetlice środowiskowe, czy też Ośrodek Pomocy Społecznej.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, oraz przemocy wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Gminy Zduny powinny polegać na:

- ✓ Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytani o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu i narkotyków czy też przemocy.
- ✓ Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań. Rekomenduje się, aby rodzice również byli szkoleni w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, czy też narkotyków wśród dzieci i młodzieży. Warto organizować pogadanki w szkołach dla opiekunów, gdzie będzie poruszana tematyka zachowań ryzykowanych wśród uczniów.
- ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samoocena i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- ✓ Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- ✓ Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- ✓ W Gminie Zduny 50,41% chłopców (61 osób) oraz 66,86% dziewczynek (115 osób), którzy przyznali, że **spożywali kiedykolwiek alkohol** stwierdzili, że, po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym wieku 8-10 lat (11,48% chłopców, 7,83% dziewczynek) oraz w wieku 11-13 lat (22,95% chłopców, 20,87% dziewczynek). Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej

wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).

- ✓ Uczniowie szkół oceniają również, że **zdobywanie alkoholu na terenie Gminy Zduny jest możliwe** (26,45% chłopców, 37,79% dziewczynek). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu.
- ✓ Rekomenduje się zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- ✓ Rekomenduje się obserwacje uczniów w szkole, w celu zidentyfikowania problemu **zażywania substancji psychoaktywnych**. Do zażywania narkotyków i dopalaczy przyznało się 7,44% chłopców (9 osób) oraz 6,98% dziewczynek (12 osób). Ponadto, 44,44% uczniów i 25,00% uczennic przyznało, że **zażywali substancje psychoaktywne na terenie szkoły**. Poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- ✓ 26,45% chłopców oraz 31,98% dziewczynek, przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy w przypadku, gdy zostaną ofiarą przemocy.
- ✓ 46,88% chłopców oraz 47,27% dziewczynek przyznało, że stosowało **przemoc wobec kolegów ze szkoły**. Rekomenduje się przeprowadzenie pogadanek lub lekcji wychowawczych skierowanych dla uczniów z tematyki przemocy rówieśniczej. Dodatkowo w sprawie przemocy między uczniami ogromne znaczenie ma współdziałanie rodziców. Warto również organizować warsztaty profilaktyczne dla

rodziców, które pomogą im zapobiegać zachowaniom agresywnym wśród młodych mieszkańców gminy.

- ✓ Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.
- ✓ Uczniowie, często w ankietach wymieniali, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (28,10% chłopców, 44,19% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne, a także jakie konsekwencje niosą za sobą uzależnienia np. od narkotyków i alkoholu. Młodzi respondenci wskazywali ponadto na **pogadanki z wychowawcą** (58,68% chłopców, 45,35% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych.

VIII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – zapewniony dostęp do NZOZ zapewniającego dostęp do lekarza pierwszego kontaktu i lekarza rodzinnego oraz do leczenia szpitalnego w pobliskim Łowiczu – dobrze funkcjonujący system oświaty (w tym działanie oddziałów przedszkolnych, żłobka); dobra baza lokalowa – funkcjonowanie Biblioteki Publicznej i Domu Kultury w Zdunach, świetlic wiejskich, które zapewniają mieszkańcom dostęp do kultury; w tym Klub Seniora – funkcjonowanie Orlika na terenie Gminy oraz wielu stowarzyszeń i klubów sportowych; siłownie na świeżym powietrzu – rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy; – realizacja programów wsparcia w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; – znikome zjawisko ubóstwa i bezdomności mieszkańców Gminy; – zapewnienie odpowiedniego wsparcia osobom uzależnionym od alkoholu; w tym funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych 	<ul style="list-style-type: none"> – poziom bezrobocia na terenie Gminy – społeczeństwo należy do grupy starzejących się – występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; – brak faktycznych danych na temat osób uzależnionych od narkotyków; – brak danych na temat faktycznego poziomu przemocy w rodzinie; wzrost występowania przemocy domowej? – wysoki udział osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i bezrobotnych jako beneficjentów pomocy społecznej; – wzrost problemu uzależnienia od alkoholu (wzrost liczby osób zgłoszonych na Komisję). – Zmniejszona dostępność komunikacji autobusowej – Brak średnich i dużych przedsiębiorstw

<ul style="list-style-type: none"> – spadek przestępczości na terenie Gminy; – funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – bliskość Miasta Łowicz umożliwiająca korzystanie z usług oferowanych w mieście powiatowym; – bliskość Łódzkiej Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej Podstrefa Kutno i Stryków – rosnący poziom wykształcenia mieszkańców Gminy; – dodatnie saldo migracji; – wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodzinną polityką państwa; – dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; – utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; – efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań 	<ul style="list-style-type: none"> – starzenie się społeczeństwa; – przyrost naturalny pozostający na niezmiennym poziomie; – występowanie tendencji spadkowej liczby mieszkańców terenów wiejskich; – konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; – odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy; – utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; – poziomu życia mieszkańców gmin rolniczych uzależniony jest od koniunktury rolnictwa, – rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; – obniżanie dostępności podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ;

<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - powiększanie się obszarów patologii społecznych, pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania, izolacja społeczna); - kryzys wywołany chorobą zakaźną w zakresie przedsiębiorczości, edukacji, służby zdrowia, polityki społecznej <p>bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.</p>
---	---

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

- integracja społeczna;
- pomoc psychologiczna;
- umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym przezwyciężania ograniczeń.
- współpraca z sołtysami na temat sytuacji rodzin zamieszkujących w danym sołectwie – reagowanie na sygnały w sprawie przemocy w rodzinie czy pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- działania GKRPA
- funkcjonowanie grupy wsparcia AA
- prowadzenie działań profilaktycznych
- wspieranie rodzin (głównie dzieci), w których występuje problem alkoholowy;
- współpraca z sołtysami, jako osobą która najlepiej zna sołectwo

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- poprawa warunków edukacyjnych – termomodernizacja szkół, autobus szkolny
- integracja społeczna

IX. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Zduny jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;
- zapewnia nowoczesną edukację, niezależną od innych czynników, takich jak: wiek czy niepełnosprawność,
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Gmina Zduny – bezpieczna, przyjazna i otwarta dla mieszkańców, zapewniająca wysoki standard życia.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (nieznacznie zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- III. Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I</u> <u>Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem</u> <u>rodzin dysfunkcyjnych</u>		
<u>Cele operacyjne”</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – Kontynuacja i doskonalenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin – Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną i socjalną 	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p style="text-align: center;">1. Wójt</p> <p style="text-align: center;">2. GOPS</p> <p style="text-align: center;">3. Zespół Interdyscyplinarny</p>
2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych – rozszerzenie oferty placówek opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy 	
3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji – Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego 	

<p>4. Wspieranie rodzin wielodzietnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych – Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych 	
<p>5. Wspieranie dzieci i młodzieży utalentowanej z rodzin zagrożonych wykluczeniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie kształcenia dla dzieci szczególnie zdolnych z rodzin ubogich – Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci szczególnie zdolnych – Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny – Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących programy terapeutyczne 	
<p>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną – Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi 	

	– Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych	
--	--	--

Finansowanie – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania

Wskaźniki oceny realizacji Strategii:

- Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego;
- Wprowadzenie rozwiązań w zakresie komunikacji między instytucjami;
- Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji;
- Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;
- Liczba zawiązanych grup wsparcia dla rodzin (ew. ilość spotkań w ramach istniejących grup wsparcia);
- Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek;
- Liczba zajęć doształcających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć);
- Liczba świetlic/klubów młodzieżowych;
- Liczba szkoleń dla pracowników pomocy społecznej;
- Skala udzielonej pomocy – ilość zapewnionej odzieży oraz artykułów szkolnych.

Cel Strategiczny nr II
Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> – Szkolenia i warsztaty aktywizujące osoby bezrobotne – Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne. – Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych 	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p style="text-align: center;">1. Wójt</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia – Przyznanie świadczeń finansowych oraz świadczeń w naturze 	2. GOPS
2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy – Organizacja zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych 	
3. Aktywizacja i pomoc seniorom	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy – Organizacja zajęć i szkoleń dla seniorów 	
4. Wsparcie osób ubogich	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży – Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem – Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego – Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego 	
5. Przeciwdziałaniu zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie i wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin, w których występuje długotrwałe bezrobocie – Tworzenie i realizacja programów 	

	<p>aktywizacji młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bezrobocia</p>	
<p>6. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego, psychologicznego, prawnego, terapeutycznego – Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii – Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych – Kontynuacja i realizacja programów profilaktycznych 	
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów; – Liczba przydzielonych lokali socjalnych; – Ilość przyznanych świadczeń socjalnych (wraz z kwotą); 		

- Ilość wydanych dzieciom posiłków w ramach programu dożywiania;
- Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek letni i/lub zimowy;
- Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integrujących zorganizowanych w Gminie;
- Utworzenie Punktu Konsultacyjnego;
- Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Cel Strategiczny nr III
Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie oraz projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat - Pobudzanie oddolnych inicjatyw 	Za realizację wszystkich działań odpowiadają: 1. Wójt 2. GOPS 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych - Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie 	
3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych - Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa - Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności 	

<p>4. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja barier architektonicznych – Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych – Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych – Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych 	
<p>5. Ograniczenie zjawisk uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem problemu alkoholizmu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wdrażanie programów profilaktycznych – Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i kontynuacja programów profilaktycznych i kampanii społecznych 	
<p>6. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Promocja modelu zdrowego stylu życia – Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych – Monitorowanie problemu otyłości oraz wad postawy u dzieci i młodzieży – Systematyczne prowadzenie profilaktyki zdrowotnej (m.in. w zakresie wykrywania chorób nowotworowych, 	

	realizacji obowiązku szczepień)	
7. Wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej.	– Wdrażanie projektów i programów promujących ekologiczny styl życia	
<u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania		
<u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integracyjnych zorganizowanych w Gminie; – Poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych; – Liczba przeprowadzonych prac adaptacyjnych, celem likwidacji barier architektonicznych; – Liczba stworzonych kampanii edukacyjnych dot. problematyki szkodliwości alkoholu; – Liczba zapewnionych usług opiekuńczych; – Skala dostępności do lekarzy-specjalistów na terenie Gminy; <p>Skala dostępności do usług rehabilitacyjnych na terenie Gminy.</p>		

X. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- zmniejszenie ilości oraz ogólnej skali problemów społecznych.

Prognozowane zmiany Gmina osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

<u>Problem społeczny</u>	<u>Prognoza zmian</u>
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym,
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej,

XI.SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów

własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Zduny będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

W zakresie narzędzi prawnych, stanowiących jednocześnie uszczegółowienie niektórych problemów społecznych, objętych niniejszą Strategią, wskazać należy na realizowane Programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 – przyjęty uchwałą Nr XVI/92/19 Rady Gminy Zduny z dnia 19 grudnia 2019 r.;
- Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 – przyjęty uchwałą Nr XXXIII/184/21 Rady Gminy Zduny z dnia 4 marca 2021 r.;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Zduny na lata 2021-2024 – przyjęty uchwałą Nr XXXVII/195/21 Rady Gminy Zduny z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXXIII/185/21 Rady Gminy Zduny z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Zduny na lata 2021-2024

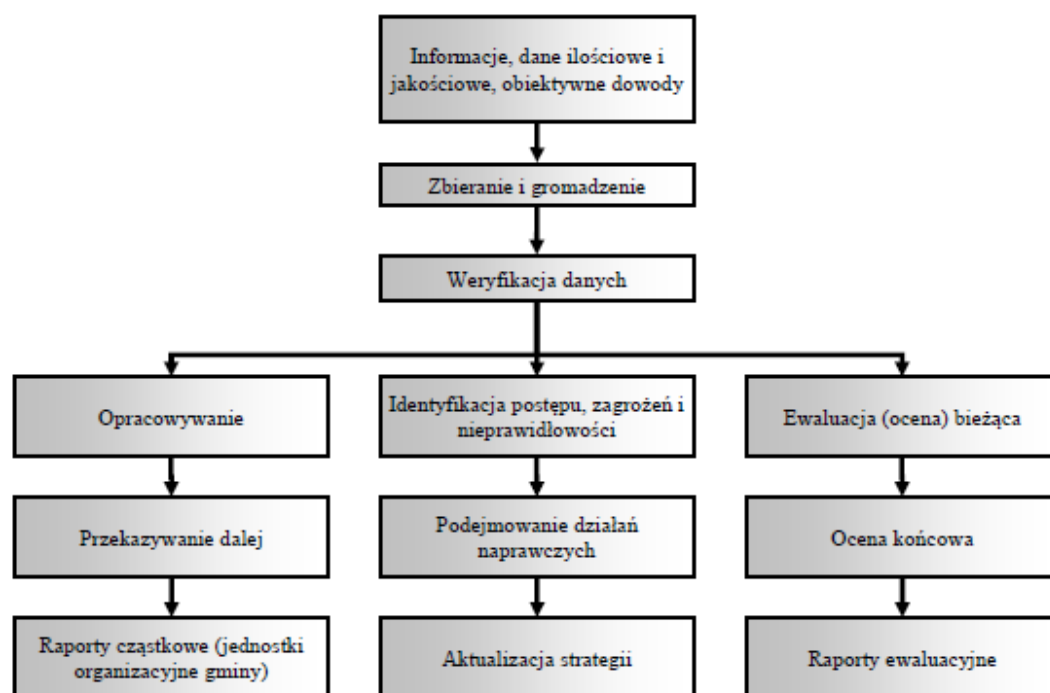
MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie

sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągania.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Raporty będą sporządzane do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Wójtowi Gminy, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co 2 lata. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.